

Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje

Kdor obrača svoj pogled po svetu in se zanima za mišljenje ljudskih množic, mora priti do spoznanja, da si ljudje iz srea žele le eno: da bi živeli v miru.

V tem so si edini vsi narodi, ravno tako Rusi kakor Amerikanci, komunisti in antikomunisti. Grozote minule vojne tiče tako globoko v dušah milijonov, da jih spreletava mraz ob misli, da bi jih morali še enkrat doživeti. Res je, da so na svetu še vedno ljudje, ki bi radi imeli vojno in jo tudi načrtno pripravljajo, toda če bi v politiki odločala res volja ljudstva, volja družinskih očetov in mater, bi se narodi stoodstotno izrekli zoper nasilno reševanje mednarodnih sporov. »Uredite in poravnajte prepire, kakor morete« — bi dejali voditeljem — »le nove vojne nas rešite!«

DOBA NAJVEČJEGA OBOROŽEVANJA

Hrepenenje po miru je s tako silo prevzele narode, da ga državniki morajo upoštevati. Zato proglašajo vsi po vrsti, da je vrhovni cilj njihove politike mir. Ni ga govora, kjer ne bi ponovili, da sta mir in varnost edina stvar, za katero se poganjajo.

In vendar živimo v času najhujšega oboroževanja, kar jih pozna svetovna zgodovina. Nikdar še ni človeštvo trosilo tako ogromnih zneskov v vojaške namene. Če bi države uporabile le del tega za miroljubne družabne naloge, bi lahko zemljo preobrazile. Ena sama atomska bomba predstavlja bogastvo, ki bi rešilo iz bede in pomanjkanja številne družine.

V našem času je postalo vojskovanje silno draga in nevarna stvar. Pred nekaj meseci je stari Churchill izjavil v parlamentu, da »so se v svetovni strategiji izvršile silovite spremembe; take, da so ideje, ki so bile še pred letom utemeljene in zelo smiselne, danes močno zastarele«. Zraven tega je moderno orožje tako drago, da si ga lahko nabavi samo velike in bogate dežele.

Vendar to ni še vse. Učinki atomskih in vodikovih bomb so naravnost grozoviti. Z njimi je mogoče zbrisati z obličja zemlje vlemesta in spremeniti v prah in pepel prostrane dežele. V bodoči vojni bi z njimi lahko uničili cele narode.

O vodikovi bombi pravijo, da sežge in iztrebi vse življenje na površini 750 kvadratnih kilometrov. Njeni smrtonosni žarki pa delujejo kar na površini 15.000 kv. kilometrov. In to je ena sama bomba! Danes polnijo z njimi vojaška skladišča.

Bomba ima v sebi tolikšno moč, da, ko jo poženejo v višave, začne šele po nekaj urah padati z neba dež, ki ga bomba povzroča. Tudi ta dež je lahko smrtonosen. Kam pade, se ne da vnaprej izračunati. Odvisno je od tega, kam vetrovi v višinah nihajo.

Ugotovili so, da razstreljene bombe lahko spremenijo vreme in podnebje raznih dežel, da lahko globoko vplivajo na njih gospodarsko življenje in na zdravje njihovega prebivalstva.

„OBOROŽENA OBRAMBA MIRU“

Kako je mogoče, se ljudstvo sprašuje, da se kljub tem strašnim nevarnostim in posledicam moderne vojne svet tako naglo in silno oborožuje? Ali ne vidi, kako tira s tem samega sebe v pogubo?

Na zapadu pravijo, da so prisiljeni oboroževati se, ker dela isto Sovjetska zveza. Ob koncu vojne so Angleži in Amerikanci svoje milijonske vojske razpustili, orožje razprodali ali darovali, medtem ko je Sovjetska Rusija svoje armade ohranila in modernizirala ter po vrhu še svoje zaveznike močno oborožila. V zadnjih letih je izgradila mogoč-

no brodogradilnico in letal in izdelala precejšnjo množino atomskih bomb. Danes je Sovjetska Rusija najbolj oborožena sila na svetu. Razpolaga z 250 divizijami, medtem ko jih ima zapad le 50, to se pravi le eno petino.

Čemu se je Sovjetska zveza tako oborožila? Zato — pravijo na zapadu — ker vztraja še vedno na ideji svetovne revolucije. Mogočne armade potrebuje, da bi v primeru potrebe podprla z orožjem komunistične prevrate v naših deželah. Sovjetska zveza se ne plaši vojne, ona računa z njo. Če hoče zapad vojsko preprečiti, mora biti močan.

Sedanja vojaška premoč Sovjetske zveze ni zdrava. Je za mir nevarna. Saj bi v primeru spopada Rusija preplavila vso Evropo. To je prevelika skušnjava za Moskvo. Mir je

(Nadaljevanje na 4. strani)

*Vsem Slovencem, zlasti naročnikom, bralcem
in prijateljem blagoslovljene božične praznike!
Uredništvo in uprava Novega lista*

FRANCE GORŠE

NOVICE Z VSEGA SVETA

OBOROŽITEV IN ZDRUŽITEV NEMČIJE

Na Holandskem so se sestali socialistični voditelji iz 13 držav. Francoz Guillet je izjavil, da se zapad mora vojaško okrepiti in nato šele pogajati z Moskvo. To je sedaj najvažnejše.

Nemec Ollenhauer je pa mnenja, da je najvažnejše zopet združiti Nemčijo. Če se Nemčija oboroži, ji Rusi ne bodo dovolili, da se združi.

Anglež Morrison je prosil Ollenhauerja, naj se ne protivi oborožitvi Nemčije. Kako naj jo zapad brani pred morebitnim napadom, če sama ne bi pri tem pomagala?

Vsakdo ima svoj prav. Združitev Nemčije je neizbežna, zakaj 65-milijonski narod ne more večno ostati razklan. Združitve ne more nihče preprečiti. Kdaj in kako se bo izvršila, ne vemo, izvršila se pa bo gotovo.

TITO V INDIJI

Tito je prispel v Bombay in v Novi Delhi, kjer so ga sprejeli z velikimi častmi.

Z načelnikom indijske vlade Nehrujem je imel dolge politične razgovore. Izrekla sta se proti delitvi sveta v sovražne tabore. Zato sta tudi nasprotna, da bi se ustvaril nov vmesni tabor med zapadom in Sovjetsko zvezo.

Tito je poudaril, da so razvite države dolžne pomagati nerazvitim. Saj je njihova blaginja nastala v glavnem iz žrtev in prirodnega bogastva zaostalih narodov.

Predsednik Indije Prasad je priredil Titu sprejem, kjer je bilo nad 2000 povabljenec. Indijske visokošolke so povabile Tita na južino.

RUSIJA PROTESTIRA

Pariški sporazum, ki naj oboroži Nemčijo ter jo vključi v zapadno skupnost, je na tem, da ga zapadni parlamenti potrdijo.

Sovjetska vlada je zelo huda. Poslala je v Pariz protest in zagrozila, da odpove pogodbo o francosko-ruskem prijateljstvu iz l. 1944, brž ko francoski parlament odobri oborožitev Nemčije.

Predvčerajšnjim je Moskva poslala enak protest v London. Angležem preti, da bo preklicala pogodbo o britansko-sovjetskem zavezništvu iz l. 1942.

Zdi se, da bodo zapadnjaki kljub temu pariški sporazum odobrili ter se šele zatem skušali sporazumeti z Rusijo, če bo voljna pogajati se.

TOGLIATTI BOLAN

Pravijo, da je Moskva povabila voditelja italijanskih komunistov Togliattija, naj se pride zdraviti na Krim. Tam sta se že zdravila francoski komunistični prvak Thorez in Stalin sam.

Togliatti ima bolečine v glavi in čuti splošno utrujenost.

DVE KRSTNI BOTRI

V londonski bolnišnici Forest-Gate se je primerilo, da so pomotoma zamenjali dva novorojenčka, ki sta isti dan zagledala luč sveta. Pozneje sta materi opazili, da leži pri vsaki nepravilni otrok. Toda glej, nobena se ni več hotela ločiti od ljubkega deteta.

Končno sta se le sporazumeli in otroka izmenjali ter sklenili, da bo vsaka botrovala izmenjanemu črvičku pri krstu.

PODMINISTER O TRŽAŠKEM SPORAZUMU

Državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Benvenuti je izjavil, da namerava rimska vlada izvajati sporazum o Trstu zvesto in pošteno: »Podpisali smo pogodbo, vedoč, da doprinasamo žrtve, toda v upanju, da bodo te žrtve pomagale ustvariti dobo plodnega sodelovanja med sosednima narodnostnima skupinama in s tem v širšem okviru med Italijo in Jugoslavijo.«

MANJŠINSKA POLITIKA

Vodilni tednik katoličanov v Nemčiji Rheinischer Merkur je priobčil članek, kjer ostro obsoja politiko Italijanske krščanske demokracije v Dolini Aoste. Zelo krivičen se mu zdi volilni zakon za tamkajšnji deželni zbor, po katerem so francoski domačini dobili le enega poslanca, italijanske stranke pa 34. List obsoja obenem razmere, v katerih živi danska narodna manjšina v Schleswig-Holsteinu na Nemškem, kjer je v veljavi sličen volilni zakon kakor v Dolini Aoste. Tednik ga označuje za »madež na oblačilu za Nemčijo«. Popolnoma drugače ravna Danska z Nemci v svojih mejah. Nemško manjšino zastopata v parlamentu v Kopenhagenu dva poslanca.

»Kaj bi mi mogli,« pravi list, »če bi Danci skovali nekega dne volilni zakon po zgledu Aoste in Schleswig-Holsteina? Nič!«

Skandinavci imajo zelo razvit čut za narodno pravičnost.

CERKEV IN DELAVCI

Pariški škof kardinal Feltin je imel pred nedavnim predavanje, v katerem je ugotovil, da so delavci kot celota do Cerkev brezbrizni. Že Pij X. je označil za največje pohujšanje 19. stoletja, da je Cerkev v velikem obsegu izgubila delavstvo. Ta doba je prinesla delavcem le bledo, odvisnost in nestalnost eksistence. Cerkvi so obrnili hrbet, ker so menili, da se je združila z buržoazijo. Tako so ravnali iz globoke želje po pravičnosti.

Prepad med Cerkvijo in delavci na žalost še obstaja. Treba ga je, je rekel kardinal, za vsako ceno premostiti. Zato je bila ustanovljena v Franciji organizacija duhovnikov delavcev, za delavske probleme in težave se pa morajo temeljito zanimati vsi kristjani.

LE ZA 500 DOLARJEV

V Londonu je izšla knjiga »Atomski vohuni«. Iz nje izvemo, kako je Rusija prišla do atomske bombe.

Skrivnost, kako se bomba izdeluje, je prodal Rusom ameriški vohun za smešni znesek — 500 dolarjev.

Da tega ni storil, bi bil danes svetovni položaj bistveno drugačen.

NEMŠKA VOJSKA

Zapadni državniki so se z Adenauerjem dogovorili, naj Nemčija spravi spet na noge lastno armado, ki bi štela 500.000 moških.

Zanimivo je pa vedeti, kaj misli o tem nemško ljudstvo. Organizirali so poizvedovanje med prebivalstvom in ugotovili, da je za novo armado samo 47 odstotkov državljanov. Najhujši nasprotniki vojske so letniki 1929 do 1934, matere in žene.

UPORABA ATOMSKEGA OROŽJA

V Parizu so se zbrali člani Atlantske zveze, da bi sklepali o tem, kdo naj ima v primeru vojne pravico odločati o uporabi atomskih bomb. Ali naj o tem sklepajo generali ali vlade?

Vprašanje je silno važno. V bodoči vojni bo zmaga morda odvisna od tega, kdo prvi in najodločneje uporabi to strašno orožje. Nasprotnik, ki se dolgo pomišlja in obotavlja, je lahko zgubljen.

V Parizu so sklenili, da bodo o uporabi odločale vlade. Nekateri menijo, da so se zapadne države s tem izpostavile smrtnim nevarnostim. Preden se vlade zedinijo, bodo sovražniki lahko že razdeljali njih prestolnice in industrijska središča.

20 MRTVIH IN 75 RANJENIH

je zahtevala prometna nesreča v Dortmundu (Nemčija). Zaradi megle sta trčila dva vlaka. Eden je bil poln otrok, drugi pa delavcev, ki so odhajali na delo. Vlak z otroki je ostal skoraj popolnoma nepoškodovan, drugega pa je močan sunek zmečkal. Med ranjenci se nekateri borijo s smrtjo.

ZANIMIVO BOŽIČNO DARILO

Monakovski vozniki so poslali nemškemu ministru za promet kot božično darilo 3 litre rdečila. V spremnem pismu pravijo, da ga lahko dobro uporabi: z njim naj popravi svoje prometne zakone. Obenem mu pošilja jo »najboljše želje«.

ŽENSKA — 7700 m VISOKO

Francozinja Claude Kogan je letos dosegla v gorovju Himalaji 7.700 m visok vrh. Tako visoko se do sedaj ni povzpela še nobena ženska. Ko je prišla do 7.200 m, se je morala zateči pred neurjem v snežno votlino in prebiti tam celih 6 dni. Ko je vihar ponehal je nadaljevala pot.

NE SMEHLJAJTE SE!

V rimskem parlamentu razpravljajo o pariških sporazumih. Besedo je povzela tudi komunistinja Floreani in se pri tem tako razgrela, da se je krščanski demokrat Pintus začel smehljati. Da bi tega ne bil nikoli storil! Poslanec Pajetta je planil, da bi ga naklestil. Predsednik je začel zvoniti in vmes so skočili reditelji in pretep preprečili.

Končno je Pintus izjavil, da je šlo za »pomoto« in duhovi so se pomirili.

LETEČI AVTOBUSI

V središču Pariza nedaleč od stolpa Eiffel so začeli graditi postajo, ki bo stala 35 metrov nad zemljo. Obstajala bo v glavnem iz železobetonske, en hektar obsegajoče plošče, kjer bodo pristajali in od koder bodo vzletali helikopterji, to je leteči avtobusi.

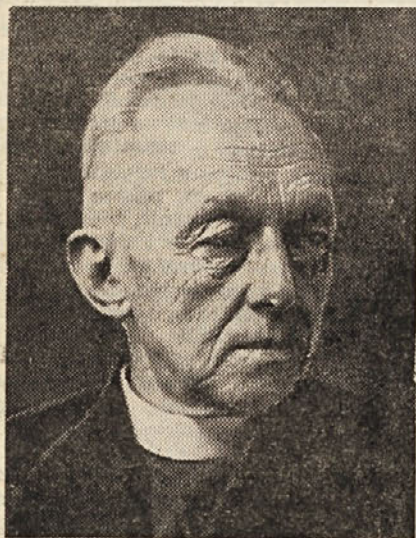
Stroške so preračunali na 1500 milijonov frankov. Radovedni smo, kdaj bodo izdelovali leteče avtomobile in bicikle.

NAJSEVERNEJŠI OBLJUDENI OTOK

Imenuje se Spitzbergen in spada k Norveški. Zima traja tam 7 mesecev in nad deželo leži 120 dni tema. Večna noč.

Noben Evropejec ne zdrži tu dalje ko 3 do 4 leta. Kaj iščejo ljudje v tem ledenem in pustem kraju? Dobiček. Na otoku so bogata ležišča odličnega premoga. Delavec ima 200 tisoč lir mesečne plače. Več ko 35 tisoč ne more potrositi. Vse ostalo shrani in v nekaj letih je bogat, če toliko časa vztraja.

Voščila naših pisateljev in pesnikov

Očak slovenskih pisateljev
F. S. Finžgar

Dr. E. Besednjak se je obrnil na starost naših pisateljev Fr. Sal. Finžgarja in ga prosil, da bi nekaj prispeval za božično številko Novega lista.

Gospodu Finžgarju je bilo na moč žal, da ni mogel izpolniti naše želje. Umetnik je namreč v 84. letu starosti in slabega zdravja. Povrh ima še težko bolezen v hiši. Hvaležni smo mu za pozdrave in voščila, ki jih pošilja rojakom v pismu na doktorja Besednjaka.

*Zelo mi je žal, da ne
morem ustreči tvoji
prošnji za božično številko
Novega lista. Bolezen sem
ni trmam bolezen v hiši.
Blagoslovane praznike.
Slovenem na Trjaskene,
Goriškem, v Benetki Sloveniji
in v Kanalon dolini!*
Fr. Sal. Finžgar
24/X 1954

Naš največji živeči pesnik
A. Gradnik

se je tudi spomnil Slovencev naših krajev. Kot sin goriških Brd se čuti še posebno povezanega z našo zemljo in našim ljudstvom, o čemer pričajo njegove pesmi, ki so biseri iz duhovne zakladnice primorskih Slovencev.

Za voščilo se mu pristrčno zahvaljujemo.

*Da bi ljubaškim Slovincem
zduženim v boji za dosego
njihovih narodnih in člove-
čanskih pravic v novem
letu 1955 vremena deževnita
in jim mitejša zvezda Ra
dostojno sijala, želi*

Alojz Gradnik

*Rojakom pismo Novega
lista,*

*Leta me ublanjajo vsek dan,
vsek čas, vse boji. Ukloni se pa niso.
in vsem, da tudi ne bojo. Moje
gledanje na mojega domačega kraj,
da moje boje postaravosti sebo-
jini rojake. Obratje o seite! Ne
treba, da bi kralj z nami pod
tvoje strelce dvoriti je ova nemi, kje
so vsi domovi. Tja hodim v
mislih in čustvanja vsakdan,
vsek čas, vse boji.*

*Tam dobro, meni dobro,
tam sonce, meni sonce. Sonce!
Da bi ga imeli ves čas v novem
letu, kakim od vsega star!*
Ivan Pregelj

Ivan Pregelj, veliki oblikovalec
naših ljudi in krajev

Tudi Ivan Pregelj je bolan in zato že dolgo več ne piše. Njegova ljubezen do naše zemlje in našega ljudstva je pa večno živa in postaja z leti čedalje globlja, kakor je razvidno iz toplih besed njegovega pisma.

Velikemu rojaku iskrena hvala, da se nas je spomnil!

Mir ljudem na zemlji

(nadaljevanje s 1. str.)

mogoče ohraniti samo, če bo Rusija vedela, da je vojna tudi zanjo zelo nevarna in tvegana stvar. Edino tedaj smo gotovi, da se ne spusti zlepa v oborožen spor z zapadom.

Kdor resnično želi mir, mora zato pomagati, da se zapadni svet čimprej in čim bolj oboroži. Pritegniti je treba v zapadno skupnost tudi Nemčijo, kajti Nemci so dobri vojak, ki jih Rusi spoštujejo in se jih boje. Zapad trdno veruje, da izdeluje orožje samo zato, da bi ga nikoli ne bilo potrebno uporabiti. Če bi bil demokratični svet l. 1939 vojaško temeljito pripravljen, bi si Hitler nikdar ne bil upal začeti vojne in svetovni mir bi se bil ohranil. Iz preteklosti se je treba nekaj naučiti, starih usodnih napak ne smemo ponavljati. Naša politika se glasi »oborožena bramba miru«. Edino tako lahko preprečimo novo vojno.

TEŽKA CENA MIRU

Taka politika nalaga sicer narodom silna bremena, stane jih milijarde in milijarde dolarjev, ki bi jih lahko uporabili za družabni napredek človeštva, toda druge poti ni. Bolje je vzeti nase te žrtve kakor pognati svet v novo pogubo.

Sovjetska zveza gleda seveda popolnoma drugače na svetovni položaj. Ona je prepričana, da se zapad pripravlja na vojno in jo hoče ob prvi ugodni priliki napasti. To je glavni vzrok, da sedaj oborožuje Nemce.

Odgovorni državniki na zapadu se pa motijo, če mislijo, da je mogoče trajno ohraniti mir v svetu samo z močnimi armadami in atomskimi bombami. Borba med komunizmom in zapadno demokracijo je tudi borba med dvema idejnima in družabnima sistemoma.

Socialno tlačeni sloji, kolonialni in zaostali narodi iščejo izhoda iz svoje bede in hrepenijo po svobodnem, človeka dostojnem življenju. V svoji stiski iščejo pomoči.

Doslej so zapadnjaki nastopali v Afriki in prostorni Aziji kot gospodarji ondotnih narodov in skoro redno kot zavezniiki domačih izkoriščevalcev. To je vzrok, da so se belokožci tako osovražili in je komunizem postal tako privlačen v teh zaostalih deželah.

Ce zapadnjaki ne spremene korenito svo-

je politike, bo vpliv komunizma rasel in bo prej ali slej zmagal nad stotilijonskimi množicami Azije in drugih delov sveta. To spoznanje prodira tudi že v odgovorne kroge Amerike. Predsednik Eisenhower je naznanil, da so Združene države odločene žrtvovati velike zneske za gospodarsko organizacijo in družabni razvoj zaostalih narodov.

S tem je pokazal pot, ki edina vodi k resničnemu in trajnemu miru v svetu. Zapadna demokracija mora z dejanji dokazati, da je resnično sposobna rešiti zapletene in težke socialne probleme našega časa. Edino tako lahko uspešno tekmuje s komunizmom. Drugače mora podleči.

To pomeni sicer težke žrtve, vendar se te izplačajo, ker so neizbežna cena miru in splošnega človeškega napredka.

VSE JE ODVISNO OD DOBRE VOLJE

Ali bo svet krenil po tej poti, je odvisno od spoznanja in dobre volje skupine mož, ki nosijo pred zgodovino odgovornost za usodo človeštva. Odvisno je od Eisenhowerja, Malenkova, Churchilla in njihovih sodelavcev. Kar bodo ti sklenili, to bo obveljalo. V njihovih rokah sta vojna in mir, sreča in nesreča človeškega rodu. Vse je odvisno od njihove volje.

Kar velja v velikem za ves svet, je resnično in veljavno tudi za naš narod in našo domaćijo. Tudi usoda našega ljudstva in njegov napredek sta v veliki meri odvisna od dobre volje nas samih, posebno pa od dobre volje voditeljev.

Od nas samih in od nikogar drugega ni odvisno, ali se bodo tukajšnji Slovenci med seboj sovražili, cepili svoje slabotne sile, drug drugega obrekovali in ugonabliali, ali pa kljub neobhodnim ideološkim razlikam našli obliko poštenega, zares človeškega in zato krščanskega sožitja, kakor pristoji politično in moralno zrelemu narodu.

Naša dolžnost je, da o tem resno in vestno razmišljamo, zakaj če se ne bomo znali pametno in složno braniti, bomo vsi skupaj pronašli.

Nikdar se ni še tako izkazala in izpričala globoka resničnost evangelijskega božičnega izreka: »Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!«

POKOJNINE ŽRTVAM FAŠIZMA

Rimski senat razpravlja o zakonu, po katerem naj bi država izplačevala letno pokojnino osebam, ki jih je fašizem preganjal zaradi njih političnega prepričanja ali rasne pripadnosti. Če je preganjani umrl, gre pokojnina še živim sorodnikom.

Zdi se, da bo zakon sprejet in v kratkem objavljen. To je pameten in pravičen sklep.

DUŠNO PASTIRSTVO PO TELEFONU

V Nürnbergu na Nemškem vodijo jezuitje župnijo, kamor se ljudje lahko obračajo po telefonu, ne da bi povedali svoje ime. Pri telefonu stoji jezuitje vsak večer od 9. do 11. ure.

In res se zatekajo k njim številni verniki in neverniki v vseh mogočih zadevah. Iščejo nasvete v družinskih preprih, v gospodarskih stiskah in dušnih potrebah. Telefon je ves čas zaseden, kajti na jezuite se obračajo ljudje iz raznih pokrajin.

Božične misli

V božičnem času zadobi zahodni svet in posebno še Evropa na tej strani meje med obema političnima in vojaškima blokoma spet navidezno krščansko podobo. Skoro mesec dni poteka življenje v znamenju velikih priprav na ta ganljivi, domači krščanski praznik, ki je toliko pomenil našim prednikom. Izložbe so polne mikavnih stvari in sredi njih se blešči v okrasju božično drevesce. Prodajne mize knjigarn, papirnic in časopišnih prodajal so prekrite z lepimi božičnimi razglednicami, ki nam z ljubkimi motivi božjega rojstva krepe božično razpoloženje. V deželah srednje, zahodne in severne Evrope imajo navado, da že v začetku adventnega časa postavijo sredi mestnih trgov, na železniških postajah in na drugih javnih krajih velikanske smreke, jih lepo okrasijo in razobesijo po njih na stotine raznobarnih žarnic. V velikih in bogatih političnih in trgovskih prestolnicah zahodnega sveta — v New Yorku, Chicagu, Hollywoodu, Hamburgu, Stockholmu in drugod — razpnejo med glavnimi ulicami nešteto slavlolikov samih luči, ki dajejo mestnim središčem pravičljivi videz. Tudi časopisi, ki se vse leto ne zmenijo za krščansko moralno, izhajajo z debelimi božičnimi prilogi, katerih naslovno stran krasí navadno lepa reprodukcija kakega slavnega mojstra, prikazujoča božje rojstvo.

Prav gotovo je še mnogo ljudi v vseh deželah zahodnega sveta, ki iskreno doživljajo to božično razpoloženje in se v tihi radosti pripravljajo na veliki praznik. Take so mnoge ženske in tudi mnogi možje po naših kraških in primorskih vaseh, ki vse adventne dni zgodaj vstajajo in se v trdi temi odpravijo v cerkev, da bi duhovno pripravljani in očiščeni pričakali Kristusa. Mnogo je takih ljudi tudi še v mestih.

A še več je morda takih, ki jim pomenijo vse zunanje priprave na božične praznike, samo še trgovsko reklamo, da prodajo čim več blaga, ali se pa kot kupci in sprehajalci veselijo njene pestrosti, ne da bi pomislili na kako globljo zvezo med vsem tem in rojstvom božjega Deteta. Božji otrok je prišel na svet v ubožnem, skritem hlevčku v skalni duplini na robu majhnega pokrajinskega mesteca. Vse okrog njega je bilo revno in tiho, ki so vedeli za veliko skrivnost, so izražali svoje veselje predvsem z žarenjem v oči. In tak značaj je ohranil božični praznik še veliko stoletij — vse do modernega časa; vse dotlej, dokler je večina ljudi v krščanskem svetu zares verovala v njegovo svetost. Bil je praznik tihega notranjega veselja, praznik notranje sreče in trdnosti krščanskega človeka. To srečo in trdnost mu je podeljevala resnična, globoka vera v resničnost božjega rojstva.

Danes pa se skriva za vsem zunanjim bliščem nevernost modernega človeka, nevernost zahodne družbe sploh. Božič se je spremenil v praznik zunanje veselja, v nekaj karneval in ponekod ga tudi že obhajajo s sprejeto mask. Sveto noč obhajajo s plesom in pijačo. In iz te nevere se poraja strah pred prihodnostjo, ki je značilen za zahodno družbo. Od tod tudi strah pred komunizmom. Verni človek odklanja komunizem, brani se njegove trde diktature, a se ga ne boji, ker ve, da niti vera niti evropske kulture ni mogoče uničiti, dokler bo Evropa verovala v to, da se je resnično rodil božji Sin, da bi odrešil človeštvo. Kristjan se ne boji bodočnosti; ne boji se, da bi moglo krščanstvo podleči ideologiji, ki zanika Boga, ker ve, da to ni mogoče, ker ve, da je krščanstvo, dokler je živo, neskončno močnejše. Preplah pred komunizmom, ki je zajel tako imenovani krščanski svet, je le znak, da je njegovo krščanstvo le še bolj navidezno, da je zahodni svet od znotraj izjedjen od nevere. Boji se, ker ne čuti opore v veri in nima zaupanja v Boga.

Kdor pa veruje, praznuje tudi letošnji božič kljub vsem razpravam o atomski vojni z mirom in zaupanjem v srcu. Obhaja ga v resničnem duhovnem veselju in upa, da se bo zahodni svet zavedel potrebe po svojem duhovnem prerodenju in veri, se zavedel resničnih virov svoje moči in zato tudi z večjim mirom in zaupanjem branil svoje svobosčine in ustanove. Tedaj bo prav gotovo vedreje zrl v bodočnost.

Mar. Zm.

Tudi v najneznatnejšem človeku spoštujemo ali zaničujemo človeka. (Sv. Avguštin)

ZDRAVJE PIJA XII.

Papeža je pregledala skupina zdravnikov in izrazila mišljenje, da bolnika ni potrebno operirati. V želodec so ugotovili katar, k sreči pa nobenih tvorov.

Zdravje poveljarja Cerkve se počasiboljša. Ker je v Rimu sončno vreme, se papež nekaj minut dnevno sprehaja po vatikanskih vrtovih.

Na božič 24. decembra opoldne bo Pij XII. voščil po radiu praznike vernikom vsega sveta.

LETALO V PLAMENIH

Italijansko potniško letalo je že prispelo na cilj — na letališče pred New Yorkom, ko ga je doletela nesreča. Letališče je ležalo pod gosto meglo in zato je letalo zadelo v steber in se vnelo. Nesreča je zahtevala 26 žrtev. Ubili so se vsi člani posadke. Šest potnikov so rešili s helikopterji iz močvirja, kamor se je zrakoplov zvrnil.

Dopisi v Tržaškega

SESLJAN

V naši vasi imamo šolo. Imamo celo dve šoli. Obe sta celo dvorazrednici. Torej rabi-
mo štiri sobe in celo peto, ki naj bi služila
za telovadnico. V šoli imamo tudi šolsko ku-
hinjo za otroke. Toda vse to je le v eni
zgradbi, ki ima dve učilnici in neke vrste
hodnik. Ta služi za šolsko kuhinjo. Devet
let so bili pri nas Anglo-Američani, ki so
skrbeli, da je skoraj vsaka šola nekaj pridobi-
bila. Postavili so povsem nove šole, tudi tam,
kjer ni bila prav krvava potreba. Sole so si
nabavile moderno pohištvo in učne pripo-
močke. Vsega pač, kar so skrbni občinski
možje lahko poskrbeli svojim občanom. Se-
sljan pa je med tem časom mirno čakal, kaj-
ti od občinskih mož, ki so se vrstili vsa leta
po vojni od prvega ljudskega predsednika do
zadnjega demokratičnega župana, ni Sseljan
pridobil ničesar.

Pa da bi kdo ne mislil, da se ni v teh dol-
gih devetih letih nič govorilo! Ne. Govorili
so še vse preveč, toda samo govorili.

Poskrbeti je treba, da ne bodo tudi v bo-
doče samo govorili. Preveč milijonov so naši
občinski možje potrošili za dela, ki bi lah-
ko čakala. Okoli občinskega sedeža so na-
ravnost razsipali denar. Če je bilo treba, so
zidali hiše nameščencem. Za javno korist, ki
je zadevala Sseljan in Vižovlje, ni bilo denar-
ja. Ne gospodje! Čas je menjati miselnost,
sicer vam jo bodo prilike. Zato smo Sseljan-
ci in Vižovci z veseljem sprejeli vest, da bo
končno sedel v občinskem odboru naš člo-
vek, ki je sicer Devinčan, njegova miselnost
pa ni vkopana v mejah nabrežinskih kamno-
lomov.

KRIVICE POPRAVLJAJO

Prejšnji teden je objavil neki tržaški ted-
nik, da je dr. Slavko Tuta dosegel revizijo
svojega procesa pred posebnim fašističnim
sodiščem, kjer so ga bili obsodili na 30 let
ječe.

Cestitamo našemu rojaku k temu uspehu!
Saj je revizija spet dokazala, kako je bilo to
sodišče do Slovencev krivično, ker je brez
vsake pravne osnove obsojalo politične na-
sprotnike na dolga leta ječe. Mnogo je bilo
razprav te vrste. Vse so bile krivične. Saj je
fašizem ravno s tem sodiščem hotel ustraho-
vati našo narodno manjšino. Najbolj pa je
bila krivična razprava v Trstu leta 1941, ko
so našemu razumnstvu hoteli zadati smrtni
udarec s tem, da so mu naprtli najhujše zlo-
čine.

Ta mesec se spominjamo žrtev, ki so pad-
le ali pomrle v zaporu. Ravno 13 let je od
takrat preteklo. Sedaj se spominjamo onih
mračnih dni, ki so najbolj žalostni v naši
zgodovini. Naše razumnstvo je tedaj doka-
zalo, da, ko gre za usodo naroda, ne pozna
sebičnosti. Vsaka drugačna trditev je gola
laž in dokazuje le podlost tistega, ki se je
poslužuje.

Našim razumnikom, ki so imeli srečo, da
so preživeli to tragedijo, prigovarjamo, naj
svoje doživljaje napišejo. S tem bodo dali
dragocen doprinos k zgodovini Slovenskega
Primorja po letu 1918.

BOLJUNEC

Dne 17. t. m. je umrl v starosti 76 let ob-
če spoštovani kmečki posestnik Andrej Pe-

čenik p. d. Jencek. Do pozne starosti je lju-
bil zemljo in še malo dni pred smrtjo je šel
zadnjikrat pogledat na polje. Bil je narod-
njak stare korenine in vzoren katoličan, ki
je vestno spolnjeval verske dolžnosti. Poko-
pan je bil ob veliki udeležbi sovaščanov in
tudi znancev iz sosednjih vasi. Naj v miru
počiva! Sorodnikom naše iskreno sožalje!

NABREŽINA

Zadnjo nedeljo je bila v nabrežinski ki-
nodvorani proslava 50-letnice velike zgodo-
vinske stavke naših kamnoseških delavcev.
Starejši občani se prav gotovo dobro spomi-
njajo onih dni, saj je stavka trajala od no-
vembra 1904 do aprila 1905. Ker so bili de-
lovni pogoji nemogoči in nečloveški, so se
naši delavci poslužili stavke, edinega orožja,
ki ga ima delavec v rokah, da pride do po-
štene plače. In res so takrat naši predniki iz-
vojevali zmago. Industriji so klonili; delav-
cem so zvišali plače in zmanjšali delovni urn-
ik.

Pripravljalni odbor je letos priredil dobro
uspelo proslavo. Dvorana je bila nabito pol-
na. Priložnostnemu govoru je sledil kultur-
ni spored. Nastopili so recitatorji: Hamlet
Peric, ki je deklamiral Nabrežinske kam-
narje našega rojaka Iga Grudna; občinstvo
je navdušil Just Košuta, ki je mojstrsko, z
njemu lastnim talentom, predvajal Puškino-
vo Sovražniki Rusije in Župančičevo Kova-
ško.

Moški pevski zbor iz Sv. Križa je ubrano
zapel nekaj narodnih. Razveseljivo je, da i-
ma zbor mnogo mladih pevcev, kar je pri
nas redkost. Zbor vodi z večjo roko g. Sreč-
ko Zerjal.

Po končanem sporedu so starejšim in za-
služnim delavcem razdelili diplome. Prosla-
va bi prav gotovo bolj izpadla, če bi pri-
pravljalni odbor sestavljalo več članov, pri-
padnikov vseh političnih strank. Saj je ob-
če znano, da niso tedanji stavkajoči delavci
pripadali eni sami stranki in nima zato nih-
če izključne pravice, da govori v njihovem
imenu.

To naj bo opomin za prihodnje slične pro-
slave.

MEDJA VAS

V naši vasi se skoraj vse družine bavijo s
kmetijstvom in živinorejo. Samo številne

družine si morajo pomagati tako, da si ne-
kateri člani poiščejo delo v industriji. To
seveda ne spremeni našemu naselju kmečke-
ga lica. Mislimo, da je tako tudi prav, poseb-
no danes, ko preti mnogim delavcem brez-
poselnost. Marsikdo, ki je zemljo zapustil,
se bo moral k njej povrniti in jo čim bolj iz-
koristiti. Če pa bo hotel kmet, da mu zemlja
obilno rodi, bo moral v svojem vsakdanjem
delu marsikaj spremeniti. Zivljenje je po-
stalo bolj zahtevno, zemlja pa terja moder-
nejši način obdelovanja. Zivinoreji, ki je na
Krasu najbolj donosna kmetijska stroka,
mora kmet posvetiti mnogo več časa kot do-
slej, poleg tega pa pridobiti mnogo znanja
in prakse. Kmet se mora torej učiti, zanima-
ti se za novosti, brati časopise, kajti le tako
bo na svojem posestvu lahko živel. Izkazalo
se je, da kmetje veliko pridobijo od kmetij-
skih predavanj, katerih, na žalost, pogreša-
mo. Skrb in dolžnost kmetijskega nadzorni-
štva bi bila, da ima predavanja po vaseh
bolj pogosto. Kmetje jih radi poslušajo, ker
se zavedajo, da jim koristijo.

V Medji vasi imamo n. pr. zelo dobro in
znano belo vino. Najbrž je pri nas ugodna
lega za to vrsto. Zato bi moral urad za kme-
tijstvo skrbeti za predavanja, kako naj kmet-
je sadijo in negujejo trte ter kako morajo
pravilno ohranjovati vino. Kar na Tržaškem
še nadalje pogrešamo, je kmetijska šola. Ka-
ko naj zraste podmladek vzornih kmetov, če
nimamo šole in če starši ne morejo otrokom
nuditi znanja, ki ga sami nimajo?

Upamo, da ne bo naš glas naletel na glu-
ha ušesa. Torej čimveč strokovnih predavanj
in kmetijsko šolo. Tako misli

medvejski kmet.

OPČINE

Srednješolska dramska skupina iz Trsta
je uprizorila v nedeljo 19. t. m. Nušičevo
komedijo Navaden človek. Krstni predstavi
mlade igralske družine so se Openci radi
odzvali ter napolnili dvorano. Lepo je od na-
ših dijakov, da so se lotili resnega dela ter
tako dokazali, da vlada med našo mladino
zdrav duh požrtvovalnosti. Občinstvo je na
koncu vsakega dejanja nagradilo igralce z
burnim ploskanjem.

Režiser Adrijan Rustja, katerega poznamo
že iz Radia in kot mladinskega pisatelja, je
odlično izpolnil svojo režisersko nalogo ter
spet pokazal, da obeta postati eden najagil-
nejših kulturnih delavcev.

Še o igralnici v Sseljanu

Zadnjič smo napisali nekaj misli proti
gradnji igralnice v Sseljanu. Da smo imeli
prav in da so naši pomisleki zadeli v živo,
priča naslednje pismo, ki ga je uredništvu
poslala neka ugledna in vplivna osebnost iz
prizadetih krajev.

Pismo med drugim pravi:

»Želim vas seznaniti, kaj in kako misli na-
še ljudstvo in vsa katoliška javnost o zadevi
igralnice v Sseljanu. Gradnja igralnice naj
bi bila seveda zopet en razlog, kako naj se
naše ljudstvo poniža in razžali, in sicer od
strani onih, ki bi ga radi utopili v žlici vo-
de. Vse denarne ugodnosti, ki jih nekateri
občinski odborniki pričakujejo, ne odtehta-
jo ogromnega zla, ki bi ga igralnica povzro-
čila. Ustanova bi rodila nesreče v družinah,

bila bi pozorišče vseh mogočih tragedij, da
ne rečem leglo greha in pohujšanja... Za-
to katoliki odločno zavračamo že samo za-
misel igralnice. Če bi prinesla občini nekaj
milijonov, bi bil ta denar za nas le preklet-
stvo, nikakor pa ne blagoslov in obča blagi-
nja. Poudariti želim, da bi morali naši ob-
činski svetovalci odločno zavrniti gradnjo i-
gralnice, ko pride stvar ponovno na razpra-
vo. Pozivam Vas in prosim, da zastavite ves
svoj vpliv in ste z vso odločnostjo na strani
našega ljudstva, ki je slično ustanovo že pred
leti odločno zavrnilo.»

Pismo, ki smo ga priobčili, se popolnoma
sklada z našim stališčem in upamo, da bodo
občinski svetovalci to pot poslušali glas ljud-
stva ter se ne bodo pustili zapeljati od lepih
obljub in pogubnega mamona.

== Dopisi iz Goriške ==

IZ ŠTEVERJANA

V torek preteklega tedna smo v prisotnosti prefekta De Zerbijs, kvestorja in drugih oblastnikov blagoslovili vojašnici naših orožnikov in financarjev. Slavnosti se je udeležil tudi naš g. župan, ki se je za to priliko pripeljal iz bolnišnice, kjer se nahaja, žal že več mesecev zaradi nesreče, o kateri je Novi list že dvakrat poročal. Njegov prihod je vaščane razveselil. Upamo, da bo v kratkem popolnoma okreval.

Pozdravil je oblastnike v imenu občine. Razen njega je spregovoril nekaj besedi tudi poveljnik finančne straže iz Vidma, polkovnik Adone. Dejal je, da je služba stražnikov posebno pomembna na obmejnem predelu.

Tega mnenja smo tudi mi. Zato upamo, da si bodo števerjanski orožniki in financarji dobro vtisnili v spomin besede g. polkovnika ter ne bodo dali slovenskemu tisku nikdar povoda, da bi moral žigosati njihovo obnašanje do slovenskega obmejnega ljudstva, kakor se je to nekajkrat zgodilo.

Da so se orožniki in finančna straža preselili iz občinske hiše v svoje nove domove, bo imelo za Števerjance ugodne posledice.

Uradi županstva bodo odslej v lastni hiši. Naša šola bo lahko nudila stanovanje svojemu upravitelju. Tako bodo imeli otroci vedno nekoga, ki se bo zanje briga ne le v šoli, marveč tudi izven nje. To je za vzgojo in disciplino otrok potrebno in dobro. Pa tudi s starši bo šola odslej v bolj živahnem stiku.

Pretekli petek smo pokopali najstarejšega domačina, kolona in posestnika, pravo števerjansko korenino Mužiča Jerneja.

Pokojnik je bil izredno veren mož; pridno je delal in pridno je molil. V svojem 88 let dolgem življenju je poromal peš 22-krat na Sv. Višarje. Bil je vesten kolon, ki je z veseljem obdeloval zemljo in si je s čudovito delavnostjo pridobil tudi lep kos lastne zemlje; zlasti pa si je vse življenje želel, da bi na pravičen način postal lastnik kolonskega posestva. Bil je tudi do globin zaveden Slovenec. Pred enim letom je težko zbolel za nosnim rakom in od Štefana dalje ni mogel več v cerkev.

Kvartet cerkvenih pevcev mu je zapel v cerkvi in na pokopališču pod vodstvom pevovodje H. Srebrničja dve lepi žalostinki.

Blagemu pokojniku naj da ljubi Bog večni mir in pokoj! Užaloščeni družini naše iskreno sožalje!

OBČINSKE VOLITVE V VILLESSE IN ROMANSU

Predpreteklo nedelje je zmagala pri občinskih volitvah v Villesse lista združenih vladnih strank, v Romansu pa lista združenih komunistov in Nennijevih socialistov. Romans je edina občina v Furlaniji, v kateri bodo odslej vladali komunisti. Udeležba volivcev je znašala nad 97 odstotkov. Komunisti so nastopili z zapeljivim geslom: »Avtonomija in obnova«.

ŠTANDREŽ

Na zadnji seji goriškega občinskega sveta, ki je bila 15. decembra, je poročal o potrebi, da se razširi štandrežki vodovod, občinski odbornik za finance dr. Bettiol. Istočasno je

utemeljil tudi potrebo, da najame posojilo 118 milijonov za izvršitev tega dela, ki o njem govorijo že leta in leta. Sklep je občinski odbor odobril soglasno. K stroškom bo država prispevala 44,52%.

Slovenski svetovalec g. Pavlin je pozival občinsko upravo, naj zares čimprej prične in dokonča prepotrebni vodovod po stranskih vaških cestah. To je prav res nujno. Tako se vsaj nekoliko popravi ugled goriške mestne uprave, ki je že davno uporabila milijone naše bivše samostojne občine in nam sedaj vrača le drobtinico. To je zgovoren dokaz, kako malo se naša oblastva brigajo za ljudske potrebe slovenskega prebivalstva.

PREPOROD GORIŠKE MLADINE

Gorica je doživela na dan Brezmadežne pomemben in vesel dan. Popoldne ob treh je bilo slovesno sprejetih 33 fantov v Marijino družbo, ki jo vodi travniški kaplan g. Mazora. Pridružili so se že lepi četi 50 prejšnjih članov. Kdo bi ne čestital fantom in družbenemu voditelju k tako razveseljivemu uspehu! Poduhovljena mladina je veselje in naša slovenskega ljudstva.

KRMIN

Pri nas so odprli pretekli petek tretje delovišče pod vodstvom naše občinske uprave. V njem je dobilo delo 35 brezposelnih za 76 delovnih dni; uredili bodo cesto »Colombar« med ulicama Cesare Battisti in Roma.

Župan je pozval občinarje, naj po svojih močeh prispevajo za božično zbirko, da se za božič, najlepši in največji praznik krščanstva, lahko obdari vsak revni krminski otrok.

RAZSTAVA GOVEJE ŽIVINE

Razstava telic, krav, bikcev in bikov bi morala biti v Ronkah že pred tedni, pa je bila zaradi slabega vremena in bržkone tudi iz drugih vzrokov trikrat preložena.

Končno je bila v četrtek, 16. decembra. Udeležili so se je furlanski živinorejci, ki so pripeljali na razstavo do 200 glav svoje najlepše stasite živine. Razstava je stala pod odličnim vodstvom sposobnega vodje deželnega kmetijskega nadzorništva, ki je res vnet za dobro kmečkega prebivalstva. Več živinorejcev je bilo odlikovanih. Denar pa se bo odlikovancem slovesno izročil pozneje.

ZADNJA SEJA OBČINSKEGA SVETA

Na seji goriškega občinskega sveta dne 15. decembra bi morali med drugim razpravljati tudi o predlogu čitateljcem Novega lista dobro znanega občinskega svetovalca in mladega monarhističnega petelina odvetnika Pedronija.

Junak dneva pa je, hvala Bogu, manjkal, ker se je udeležil kongresa svoje stranke v Bologni. Zato je seja mirno in dostojno potekala. Pedronijev predlog se tiče politično važnega vprašanja: odstranitve spomenika padlim slovenskim žrtvam druge svetovne vojne. Predlog je že sam po sebi do skrajnosti izzivalen. Minil je čas šovinističnih neumnosti. Zato je bil predlog odklonjen.

Občinski svet je raje odobril sklepa upravnega odbora, da se zgradi nova ljudska šola v ulici Lauthieri in nova hiralnica v Ločniku, popravijo, asfaltirajo in razširi-

jo razne ceste, zlasti ulice Roma, Formica, Orzoni in druge ter napeljejo nove vodne cevi po raznih cestah. Ob tej priliki moramo izraziti začudenje, da se nihče ne spomni ulice Ballila, ki se nahaja v naravnost žalostnem stanju in je prava sramota goriškega mesta.

Prihodnja seja bo v ponedeljek, 20. decembra, v občinski dvorani na Korzu Verdi.

POMOČ GORIŠKEMU VODOVODU

Ministrski predsednik Scelba je predložil parlamentu zakonski predlog, naj država izplača goriški občini 35 milijonov in 215 tisoč lir kot prispevek za oskrbo mesta z vodo, in sicer za dobo od 16. septembra 1947 do 31. maja 1954. Poleg tega naj država izplača občini še 10 milijonov lir na leto za vodo od 1. junija 1954 do 15. septembra 1957. Rimska vlada je namreč sklenila 26. julija 1954 z Jugoslavijo pogodbo o dobavljanju vode goriškemu mestu iz Mrzljekov pod Sv. goro. Sporazum je zaenkrat veljaven do 15. septembra 1957.

RUPA

V Novem listu smo brali, kako so v zadnjem času v raznih slovenskih krajih na Krasu, v goriški okolici in Brdih blagoslovili domove orožnikov in financarjev. Sporočamo javnosti, da so v preteklem tednu tudi pri nas slovesno otvorili sedež finančnih stražnikov. Novo poslopje je blagoslovil domači vikar g. Reja Karel.

Blagoslova in slovesne otvoritve so se udeležili zastopniki raznih oblastev, med njimi prefekt in kvestor.

SOVODNJE

Pri nas so začeli deliti sladkor in kavo za mesec december. Vsaka oseba dobi po 1,5 kg sladkorja (160 lir kg) in 400 gramov surove ali pa 320 g pražene kave. Eno in drugo delijo do 31. decembra.

Naše županstvo poziva brezposelne iz Sovodenj in k občini pridruženih vasi, naj se zgledajo na občinskem namestitvenem uradu, da dvignejo podporo za brezposelne, in sicer za prvo polovico meseca decembra.

JAMLJE

V zadnji številki Novega lista smo potožili zaradi gospodarske zanemarjenosti naše lepe vasi, ki ji manjka zlasti vodovod. Svoj čas smo tožili zaradi naših strahotno razbitih cest. Doslej je naš glas ostal glas vpijočih v puščavi. Nujno je potrebna poprave zlasti cesta med staro vasjo in novim delom Jamelj. Pri naših sodeželanah vidimo, kako si izboljšujejo gospodarsko stanje, popravljajo ceste, urejajo namakalne naprave in vodovode in kako jim gresta občina in država z raznimi izdatnimi podporami na roko. Pri nas pa moledujemo leta in leta za ljudsko šolo in sedaj jadikujemo že leto, naj se nam popravi vsaj zgornja cesta, ki je prav res v žalostnem stanju. Zdi se nam tudi, da so naši slovenski občinski upravniki preskromni in preponižni in da premalo nadlegujejo prefekturo ter gradbeni urad v Gorici. Je cela vrsta zakonov, ki omogočajo občinski upravi, da lahko zahteva državni prispevek za razne ljudske potrebe.

**Ali si že poravnal
naročnino?**

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

IZ RONCA

Zlato poroko sta pred nedolгим časom praznovala ugledna ronska zakonca 75-letni Angel Birtič in njegova 71-letna žena Tončka Saku, po domače »Gorovi«.

Ob tej priliki so se zbrali na rodnem domu njuni sinovi in hčere ter številni vnuki. V lepem sprevedu so spremili starše k sveti maši, ki jo je daroval njun sin, preč. g. Valentin Birtič, župnik v Dreki. V ganljivem govoru se je zahvalil v imenu vse rodbine staršem za žrtve in skrbi, s katerimi sta se trudila, da sta mogla zrediti in krščansko vzgojiti mnogoštevilno Gorovo družino.

Slavljenca sta še čila in pri dobrem zdravju in vsi jima želimo, da bi v veselju učakala tudi biserni jubilej.

ČEDAD

Zloglasna slepa okrožnica, s katero je »Odbor za obrambo vere in domovine v nadiških dolinah« hotel oblatiti pokojnega msgr. Trinka in slovenske duhovnike, je še vedno na dnevnem redu. Nisem še našel v

Čedadu človeka, ki bi ne obsojal zločinskih metod »mafije«, ki spada morda v Sicilijo, a nikakor ne v naše kraje. S prstom kažejo za osebami, osumljenimi, da so odborniki »comitata«, ki se sramuje priti z imeni na dan in zlija svoj plačani žolč v zlobne okrožnice. Vsa javnost ugodno tolmači zanimiv članek, ki ga je priobčilo glasilo avtonomističnega pokreta Furlanov v svoji zadnji številki.

TRBIŽ

Kljub slabemu vremenu se promet z Avstrijo v zadnjem času živahno razvija. Nad vse živo je zlasti na sadnem trgu, kjer je pravi direndaj kupčije. Tja zahajajo stotine in stotine Avstrijcev, posebno ob sredah, sobotah in pred prazniki. Na trgu si poleg sadja lahko nakupijo tudi copate, čevlje vseh vrst in drugo podobno blago.

Se ve, da tudi vince ne sme manjkati, in Avstrijci si ga radi privoščijo, ker je pri njih še vedno precej drago. Zato ni čudno, če jim sladka kapljica bolj tekne kot doma.

Trbiž se vsestransko in naglo razvija. Še ne dolgo mali trg se dnevno veča in raste v mesto. Da je to res, pričajo tudi stavbe, ki se množijo iz dneva v dan in se porajajo tako rekoč kot gobe po dežju.

Nova poslopja zidajo italijanska podjetja. Kot v vseh obmejnih krajih tudi tu ne manjka prišlekov z juga.

In tako polagoma peša značaj nekdanje prelepe Koroške. Nespremenjena ostane le še neizbrisna prirodna lepota okoliških planin in gora.

ŽABNICE

Predpreteklo nedeljo je domači g. župnik Simic blagoslovil novo mlekarino.

Mlekarina je delo in last soseske oziroma domačinov. 13. decembra pa je že začela delovati. Mlekarju Nacetu in vsem voditeljem te važne ustanove želimo mnogo uspeha.

Največje priznanje za to novo ljudsko postojanko gre seveda soseski in njenim voditeljem, katerih naloga je pač, skrbeti za gospodarski razvoj in napredek ter obstanek vasi. To bodo dosegli le z medsebojnim prijateljstvom in poštenim sodelovanjem, ki ne gleda na preozke osebne koristi. Le v duhu edinosti in lojalnosti je mogoče braniti ter ohraniti vsestranske pravice naše vasi.

Spomini iz starega Trsta

Ko so Napoleona prosili, naj še kaj popusti, se je samo sladko smehljaj in molčal. Zdaj so pa videli, po čem je tisti smeh! Masseno so lepo prosili, češ da mesto ne zmore take vsote. General je zažugal: ali v štiriindvajsetih urah denar ali pa bo Trst gorel. Žalostno so se odposlanci vrnili. Posvetovali so se, ali naj gredo do samega Napoleona. Pa je že bilo prepozno. Na Silvestrovo so Francozi zaprli na grad deset najodličnejših trgovcev. Iskali so še trideset drugih. S težavo so zbrali skupaj dva milijona. Še ni bilo zadosti. General Serras je zahteval, da mora mesto kar v teku dveh ur plačati še ostale štiri milijone. Začeli so se spet pogajati sem in tja, dokler ni prišel sredi januarja v Trst novi vrhovni poveljnik maršal Marmont. Ta je bil bolj prebrisan. Razširil je glas, da bo za kazen dal mesto požgati. Na skrivaj pa je poklical podrejenega generala Baudeta in mu rekel, naj povabi k sebi mestne zastopnike in jim obljubi, da bo razjarjenega Marmonta potolažil, če dajo nekaj na račun, drugo pa v menicah. Čudna je bila ta hitrica in potem popustljivost francoskih oblastnikov. Imela pa je svoj razlog.

FRANCOZI JO DRUGIČ ODKURIJO

Višji generali so namreč vedeli, da je Napoleon po velikih zmagah podpisal s cesarjem mir v Požunu že 26. dec. 1805. Ratificiran pa je bil šele v januarju 1806. V pogodbi je bilo med drugim rečeno, da ne sme francoska armada od 1. januarja dalje izsiljevati nikakih dajatev od avstrijskih podložnikov. Zato so generali tako hiteli, da si nabašejo malho, preden bi v Trstu zvedeli za to točko.

S požunskim mirom je prišel Trst spet pod Avstrijo. V mestu je nastala prava gneča. Iz Benečije, ki je prišla pod Francijo, oziroma njej podrejeno Italijansko kraljestvo, meja je tekla vzdolž Soče, so se umi-

kale avstrijske čete. Taborile so večinoma po okoliških vaseh. Hkrati so začeli vreti v Trst tudi francoski bataljoni, ki so zapuščali avstrijsko ozemlje. Kar šest tisoč vojakov se je nateplo v mesto. Zahtevali so, da jih meščani oskrbijo. Vsako stanovanje je moralo sprejeti po deset mož. Tudi zakurjene peči so zahtevali. Kjer jih ljudje niso mogli vzeti pod streho, so morali plačevati po en goldinar in pol na glavo. Kmalu bi prišlo do nemirov. K sreči so jo 4. marca odkurili iz mesta.

Varstvo je prevzela milica. Naslednji dan zjutraj je mlado in staro drlo naproti avstrijskim četam. Novega guvernerja grofa Lovacea je sprejel v Bazovici škof s stolnim kapljem in mestnimi odličniki. Zvečer je bila parada, koncert v gledališču in drugo jutro »Te Deum« v stolnici. Povsod se je pokazal avstrijski dvoglavi ptič, ki pa je ostal le do 1. 1809.

NEKAJ O BRAMBOVCIH

Tako so Francozi odšli. Pustili so v mestu samo svojega konzula, ki naj bi posebno pazil na to, da bi Trst ne imel trgovskih zvez z Angleži. V mirovnem dogovoru je namreč bilo zapisano, da se pristanišču ne sme približati nobena angleška ladja. Brž ko bi jo ugledali, morajo nanjo streljati z grada in vojaštvo mora teči iz vojašnice ter se razporejati po obali. Kljub pažnji francoskih vohunov, je krožilo precej angleškega blaga. Konzul je zatožil guvernerja, da podpira tihotapce. Zato je moral Lovacs, smrtlen sovražnik Francozov, sicer pa dober upravnik, čez nekaj let oditi. Zamenjal ga je baron Goess.

Za časa njegovega vladanja je prišel leta 1808 v Trst nadvojvoda Ivan. Izdal je proglas, tudi v slovenščini, naj se mladeniči prostovoljno vpisujejo med deželne brambovce. Res so nabrali kar tri bataljone in dve četi

lovcev. Poseben bataljon je bil sestavljen iz samih Slovencev iz okolice. Pozabil sem povedati, da so bili Tržačani prosti vojaške obveznosti. Ti brambovci so imeli tudi posebno uniformo: svetlosive hlače, zelen suknjič z rdečimi našivi in rumenimi gumbi. Kar cela mavrica barv! Postavljali pa so se kaj radi moške iz okoliškega bataljona; bilo jih je 500. Marca 1809 jih je zaprisegel brambovski kaplan Jože Milanič. Prisega se je izvršila zelo slovesno na Božjem polju med Prosekom in Kontovelom. Topiči so pokali, rakete švigale. Avstrijski poveljnik je »hrabrim in milim Slovence« zatrejal, da cesarsko oko s posebnim veseljem gleda na hrabre fante. Gledalo jih je seveda le toliko časa, kolikor je te fante potrebovalo. Poleti leta 1808 je bil slovenski bataljon na cesarski ukaz razpuščen. Ostala sta cesarju v službi le še druga dva italijanska. Za razpust je pa dala povod ustanovitev Čitalnice v Rojani 1. 1808. Po slovesnosti so slovenski fantje iz bataljona korakali skozi mesto in prepevali. Seveda je prišlo do rabuk in pretepa. Policija je posegla vmes. Bilo je nekaj ranjenih in celo dva mrtva. Vidite, kako se vse ponavlja! Plačali so pa ta tepež okoličani, ki so jim razgnali brambovski bataljon. Pa si niso kaj preveč tega jemali k srcu in si mislili, naj se pa oni drugi za cesarja tepejo.

Ko so se morale francoske vojske umakniti, si je avstrijska vlada na moč prizadevala, da se mestu prikupi. Zaradi visokih vojnih prispevkov je šlo za časa drugega francoskega gospostva nad 80 velikih trgovcev na boben. Dunaj je zato dal mestu 3 milijone goldinarjev posojila. Denar je sicer prišel, pa se ne ve, v katere malhe je zginil.

TRST ŽIVI IZ SVOJEGA

Take majhne injekcije seveda niso tržaški kupčiji hitro pomagale. Res pa je, da je Trst kljub Napoleonovim vojnim davkom pokazal, da bi lahko sam iz sebe živel in se vzdrževal, če bi ga le preljudi sosedje ne nadlegovali in odreševali. Naj nekaj tudi številke povedo: 1. 1803 so v tržaško lukso uvozili za

42 milijonov goldinarjev blaga; odpeljali pa za 32 milijonov. Naslednje leto je pristalo v Trstu 600 ladij, natovorjenih s svilo, kožami, bombažem. Iz Idrije so vozili živo srebro na Holandsko in Španijo; za Francijo so nakladali železo; iz Anglije so izkrcavali manufakturno blago.

Tudi vedno nova podjetja in tovarne so začele delati. Francoz Duprè je poskušal trgovati z žitom in moko iz slovenskih in hrvatskih dežel. Postavil je ogromen mlin na veter vrhu močnega zidanega stolpa. Se ulica je dobila po njem ime »via Molino a vento«. Pozneje je njegov konkurent zgradil prvi parni mlin (via Molino a vapore). V tem času so sloveli v Trstu resnični »veliki trgovci«, ki so tudi raznim slovenskim pisateljem dali snovi za romane in povesti. Med temi je znan Slovenec Kalister, ki je imel svojo trgovsko hišo v današnji ul. Carducci. Drugi tak mogočnjak je bil med drugo in tretjo francosko okupacijo Dalmatince Kurtović; ta je imel v enem letu tudi do en milijon 200 tisoč goldinarjev prometa! Veste, da to pomeni skoro toliko, kot ga ima danes majhna država! Velikanski bogatini so bili tudi veletrgovci Rajer, Carciotti; ta je imel svojo razkošno palačo in trgovske urade, kjer je danes pristaniško poveljstvo.

V Trstu se je razvila prava mednarodna trgovina. Denar vseh držav je krožil svobodno. Kupčija in trgovina sta postali pljuča in srce mesta v skrajnem kotu Adrije.

Medtem ko je trgovski stan bogatel, je pa plemiški stan odmiral moralno in gospodarsko. Nad 800 let so patriciji in plemiči v rdečih škrlatnih haljah kazali po ulicah in na magistratu svojo oblast. Zdaj so se morali umakniti trgovcem, katere so zmerjali s »creature malviventi«. Trgovci pa so jim vračali z »nobili del moccoco«, ker so plemiči pri procesijah prvi hodili za nebom s svečami.

Počasi so se trgovci usidrali s tremi zastopniki tudi v občinskem svetu. Tako so se tu začeli malo manj posvetovati o domoljubnih paradah in malo več o kupčiji in morju, iz katerih Trst sam po sebi raste.

FRANCOSKI BOBEN SPET BOBNA!

Kakor da bi bilo Trstu zapisano, da komaj malo zaduha, že spet burja čezenj zapiha.

Napuhnjena želja po slavi je Napoleona gnala v nove vojne. Predvsem je hotel vreči na kolena Anglijo in je razglasil celinsko zaporo, t. j., da ne sme nobena evropska država več kupčevati z Angleži. Seveda je imela ta celinska zapora precej lukenj v svoji ograji. Se huje je bilo na Španskem, kjer so svobodoljubni partizani šli v gore in napadali tuje; celo Madrid so že ogražali, saj so skrivaj prejeli orožje od Angležev. Ti so zdaj še avstrijskega cesarja Franca I. našuntali, da je nastopil z vojsko proti Francozom.

Toda Napoleon je po svoji taktiki sovražnike presenetil. Ko je 2. marca 1809 izbruhnila vojna, so tržaški okoliški bataljoni oblegali najprej Koper, nato so odkorakali nad Palmanovo, ki je bila pod Napoleonovim italiskim kraljestvom. Po hudih bojih so se morali umakniti pred veliko silo maršala Macdonalda.

(Nadaljevanje)

Sportni bregled

V nedeljo smo bili zopet priča nekoristnemu boju domače Triestine. Vsakdo je prišel na stadion v upanju, da bomo danes zmagali. Po tekmi pa so daljnovidci dobili dolga ušesa in mrmrali; saj je ni nič škoda, v ligo »B« naj gre in stvar bo končana. Da, resnično tako je in malo je upanja za prihodnjo pomlad, ko se bo dokončno reševal obstoj Triestine v I. ligi. Nedeljsko srečanje z Bologno (0:0) ni bilo prijetno niti za oči, še manj pa je bilo športnega užitka. Nabijanje žoge iz enega konca na drugi, nešportno brčanje bolj po nogah kot po žogi, posebno v drugem polčasu ter še marsikaj, kar ne spada k lepemu nogometu, to je bilo značilno za nedeljsko srečanje. Nekdanja tržaška »zvezda« Curti je popolnoma odpovedal in se dobesedno premetaval po igrišču. Svoje funkcije graditelja celotne igre se ni zavedal in je v gotovih trenutkih skušal »driblati« na najbolj primitiven način, namreč vsako žogo je »zdribljal« svojemu nasprotniku. V napadu vsa narobe. Vsak napadalec je imel, tako je bilo vsaj opaziti, obutek manjvrednosti in zato je žoga potovala vedno v neznane smeri ali pa tja, kjer nikogar ni bilo. Edini, ki so delno zadoštili, so bili vratar Soldan, branilca Beloni ter Nay in napadalec Lucentini. Ta je obenem tudi edini igralec Triestine, ki dodobra pozna igro in žogo osebno dobro obvlada.

Se nekaj smo opazili v nedeljo, namreč vplive memoranduma. Gledalcev je vsako nedeljo manj.

Druga srečanja italijanskega prvenstva niso prinesla kakšnih velikih presenečenj, kar pričajo šte-

DESETA SVETA NOČ V TUJINI

Zvon svetonočni spet doni: zdaj že desetič mi v tujini, v desetič že srce želi za sveto noč nazaj k družini.

O, mnogi romajo domov v domače kraje in vasi pod ljubi svoj domači krov za sveto noč hitijo vsi. Jaz pa med tujci nepoznan, sam sredi divje te sivine, družinski praznik sveti dan praznujem — ločen od družine... Kako lepo smo vsi nekoč pri božjih jaslicah doma klečali na božično noč, k Bogu molili iz srca! In hiša naša razsvetljena je bila praznično lepo! Zdaj pa — vsa sama, zapuščena, zija razdrta tja v temo. Kriv tega je le vojni grom, da brez družine sem sedaj in da na moj preljudi dom mi uhaja le spomin nazaj...

Krivec Ivan

vilni srečni »sisalisti«. Najlepše srečanje je bilo Fiorentina - Roma, kjer sta vratarja Costagliola in Moro reševala svoje enajstorce ter sta bila ob koncu tudi oba deležna priznanja od strani publike.

Zagreški Dinamo je imel v nedeljo v gosteh češkega prvaka Spartaka, ki ima v svojih vrstah 6 državnih reprezentantov. Čehi so Zagrebčane dobesedno pregazili in jim nasuli 4 gole. Prikazali so prvorazreden nogomet tako v skupni igri kot v igri posameznikov. Dinamo je sicer igral dobro posebno v II. polčasu, toda prednost treh golov jih je očitno zmedla. Končni rezultat je bil 4:2 v korist Spartaka.

Nemci ne dajo miru. Po treh porazih so prišli zopet malo k sebi, ko so v nedeljo premagali Portugalsko s 3:0. Zmaga je sicer slučajna in če ne bi imeli v vratih fenomenalnega vratarja Herkenratha, bi bil rezultat precej drugačen. Najboljša sta bila zopet Posipal ter Liebhich kot vedno. Ta zmaga je bila za Nemce kot neke vrste balzam, ki pa ni pravi...

V BRISBAUNEU STA SE SREČALA

zmagovalca ameriške in evropske cone za Davisov pokal ZDA ter Švedska. Zmagali so Amerikanci ter si tako zagotovili vstop v finale, ki bo 27. dec. v Sidneyu. To srečanje ni nič posebnega, saj se že 8 let zaporedoma srečujeta ista partnerja, lepi Davisov pokal pa roma z ene celine na drugo. To prvenstvo nima prav nobenega pomena več, ker sta že ob pričetku znana finalista. In verjetno bo trajalo prvenstvo toliko časa, dokler se ne bo pokal (zlat) obrabil.

12 jugoslovanskih kolesarjev je odpotovalo v Egipt na 14-dnevno krožno dirko po Egiptu. Izgledi so veliki, ker so ceste, po katerih bodo vozili, precej podobne cestam, po katerih so pričeli svojo kolesarsko kariero.

VZGOJNI KOTIČEK

BOŽIČ GOSPE KLARE

Božič je praznik miru in sprave. Prav zato hočem danes prikazati gospo Klaro z dobre strani. Pa kaj govorim zopet neumnosti. Saj je še nikdar nisem opravljal. Kar sem povedal o njej, je bila le gola resnica. Marsikaj lepega nas je pa le naučila v tem letu.

Včeraj sva se srečala na trgu. Oba sva bila obložena z zelenjavo. Kar med branjevkami sva se ustavila in klepetala. Pa ta najin pogovor ni bil neploeden. Spoznal sem namreč Klarino mehko srce.

»Veste, gospod Pepi,« mi je pravila, »božični prazniki me v resnici ganejo do dna duše. Tedaj se spominam na svoja otroška leta in...« Beseda ji je zastala v grlu in v njenih očeh sta zablesteli dve, če se ne motim, srebrni solzi. Kdo bi še potem dvomil, da nima mehkega srca!

Poslovila sva se in si prisrčno voščila božične praznike. Marsikaj sem izvedel od nje. Najbolj zanimivo je to, da pred prazniki ni preobložena z delom. Stanovanje počisti in uredi šele pred veliko nočjo, posodo pomije po novem letu, potice pa kupi kar v slaščičarni. Tako ji preostaja precej časa za obiske in voščila. V tem je pa v resnici dovršena dama. Do svetega večera obišče svoje prijateljice in znanke in jih zabava, medtem ko se one mu-

čijo s pospravljanjem in s peko. Vsa voščila opravi pred prazniki največ osebno. Po praznikih se pa spravi k pisnim voščilom. Datum na razglednici pač pomakne za nekaj dni nazaj, pa je vse v redu. Svojo dolžnost le izpolni. Če ne za letos, veljajo voščila pa za prihodnji božič.

Še na nekaj ne smem pozabiti. Na dan sv. Janeza Evangelista praznuje njen dragi soprog Nini svoj god. Tega domačega praznika se gospa Klara zelo veseli. Tedaj jo namreč njen dragi močiček razveseli z mnogovrstnimi darili. Ona se mu pa oddolži s prelepimi voščili po radiu. Poslušajte, kako voščilo mu je pripravila:

»V Rojanu hišica stoji,
v njej pa moj mož Nini živi.
Danes on svoj god praznuje
in krog njega vsa družina se raduje.
Najbolj pa njegova žena Klara,
ki ga ima ta najbolj rada,
željo imam samo eno:
Ne jezi se na svojo ženo!
Za god pa mu darujem overturo
iz opere »Madame Buterflajš«.

Vidite, da ima gospa Klara tudi pesniški talent. Saj takih verzov niste še nikdar srečali med radijskimi voščili.

Bar

„Cellini“

ULica B. Cellini 3
(Pri centralni postaji)

Vošči svojim cenjenim
Gostom srečno in veselo
Novo leto in se
toplo priporoča

IVAN LISJAK - LISIANI

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Božič v slovenski narodni pesmi

V narodni pesmi se prepleta vse, kar je ljudstvu bilo v stoletjih najbližje, najdražje. Najbližje v sreči in trpljenju, da, morda v trpljenju še bolj, kajti več pesmi je vsekdar rastlo iz trpljenja kakor iz radosti. In najdražje je to, o čemer je slovenski človek rad čustvoval, razmišljal, kar mu je bilo blizu, blizu njegovemu srcu in doživljanju. Taka dragotina je bila našim prednikom krščanska vera, vse neštete skrivnosti krščanske mistike, vsa prečudovita bajnost krščanske legende. In naposled življenje samo, življenje v krogu cerkvenega leta, je nudilo nešteto priložnosti, da se je izživljala pesniška darovitost preprostih slovenskih davnih pevcev, ki so s svojo pesmijo bogatili in lepšali delavnik preprostega človeka, posvečevali in duhovno dvigali njegov praznik.

Božič je bil od nekdanj osrednji praznik krščanstva, božje rojstvo eden najmočnejših motivov, ki je zapustil bogate sledove v narodnem pesništvu vseh narodov, zlasti še slovenskega. V naših božičnih pesmih odseva vsa intimitetnost doživljanja božjega rojstva, kakor jo je lahko občutil naš neuki, do skrajnosti preprosti prednik, ki je videl v sv. Jožefu svojega brata, v Mariji svojo sestro, doživljal njuno in božjo bližino tako toplo in domače, da mu

je to doživetje zares pomenilo odrešenje, za kakršnim moderni človek zamaži hrepeni. Iz takega prvinskega doživetja je morala kipeti pesem, ki je — pa naj je še tako preprosta — mogočen dokaz stoletne slovenske navezanosti na krščanstvo.

BOŽIČNE KOLEDNICE

Slovenska božična narodna pesem se je predvsem ohranila kot pesem kolednikov, ki so nekoč tudi za božič obredili vse naše vasi in domove in s svojo pesmijo oznanili božje rojstvo. Zanimivo je, da se nam je dokaz za to staro koledniško navado ohranil še pri Trubarju. V »Katekizmu z dvema izlagama« iz leta 1575 namreč ta poroča, da je »na Kranjskem« navada, da prihajajo koledniki za božič do hiš in pojejo:

Mi smo prišli pred vrata,
de bi bila božja zlata!

Komaj trideset let kasneje pa imamo že sporočilo o prav taki navadi na našem Krasu. Devinski servit fra Gregorio Alasia je tam nekje v devinski okolici zapisal tako pesem starih kolednikov in jo objavil v svojem Slovarčku italijansko-slovenskem leta 1607. Tako-le so peli tedaj:

Msgr. dr. Jakob Ukmar: „ZADNJA VEČERJA“

Knjiga »Zadnja večerja« sestoji iz dveh delov: v prvem je objavljenih dvajset postnih pridig o zadnji večerji, katere je imel msgr. Ukmar pri Sv. Jakobu v Trstu v letih 1935-1939, v drugem pa je petindvajset razprav o Kristusovem poslovnem govoru. V začetku knjige sta ločeni kazali za vsak del posebej, na koncu pa kratko stvarno kazalo.

Postne pridige prvega dela, kot so tu objavljene, sestavljajo prav posrečeno celoto. Osrednji problem ustanovitve presvete Eucharistije je razsvetljen z vseh strani: judovska velika noč je bila priprava na krščansko, daritve judovskega bogočastja so bile nekaka predpoda Kristusove krvave daritve na križu in nekrvave v presveti Eucharistiji. Ustanovitev daritve nove zaveze je postavljena v primeren zgodovinski okvir: stvarjen prikaz praznovanja judovske in krščanske velike noči, podoben popis priprave in poteka zadnje večerje in zlasti Judeževega izdajstva nam kar pričarajo zgodovinsko okolje, v katerem je Kristus postavil najsvetejši zakrament. Posamezni dogodki in okoliščine poteka zadnje večerje nudijo priliko za kratka razglabljanja dogmatične in moralne vsebine in za rešitev številnih svetopisemskih vprašanj. Vse to pa je prepleteno s perečo sodobno problematiko, ki čitatelja zajame s svojo neposrednostjo in aktualnostjo.

Se lepše so podane razprave drugega dela knjige, v katerih avtor rešuje na osnovi Kristusovega poslovnega govora in velikodušnostne molitve težka dogmatična, pravstvena, zgodovinska, socialna, narodna in mednarodna vprašanja. V obliki verskih govorov — samo 26. sestavek o krščanskem sožitju med narodi je dejansko verski govor, ostali so znanstvene razprave — nam pisatelj na mojstrski način prikazuje bistvo in obseg krščanske ljubezni, učinkovitost molitve, skrivnost notranjega božjega življenja, problem milosti in proste volje, Petrovo prvenstvo in papeško nezmotljivost, verska preganjanja in problem trpljenja, versko edinost, ustroj in božje vodstvo katoliške Cerkve ter njene odnose do države itd. Ti sestavki, ki jih je avtor pristavil kot dodatek k pridigam o zadnji večerji, bi prav lahko tvorili samostojno znanstveno delo izredne življenjske važnosti. Izhajajo pač izpod treznega peresa duhovnika temeljite izobrazbe in bogate življenjske izkušnje.

Celotno delo nam odkriva neizčrpno bogastvo mo-drosti in lepote božjega razodetja, pa tudi njegovo večno veljavnost in skladno uporabnost v vseh življenjskih prilikah in na vseh področjih zgodovinskega dogajanja. Krščanstvo nudi zares moder odgovor na vsa vprašanja, ki tarejo človeški duh, in kaže edino pravilno pot iz vseh zagat in slepih ulic moderne življenja. Naj tu navedem samo to, da nam msgr. Ukmar v svojem delu na čudovito lep način obrazloži različna duševna stanja, odnose do Boga in bližnjega, kot odnos prave krščanske ljubezni do različnih tokov in oseb, krščansko sožitje med narodi, pravice narodnih manjšin itd.

Knjiga »Zadnja večerja« je javna izpoved in svo-jemu ljudstvu očetovski nauk vsestransko izobraz-ne, z bogato življenjsko izkušnjo izoblikovane, trez-ne in zares markantne duhovniške osebnosti msgr. Ukmara, učitelja med narodom, vrednega, da mu prisluhne naše ljudstvo in sledi njegovi besedi, ki temelji na skali Kristusove večne resnice.

Knjiga je pisana v poljudnem slogu in težko do-stopni teološki nauki so podani na razumljiv način. Topla beseda in duhovni čar, ki preveva vse delo, sežeta bralcu globoko v srce.

Delo lahko služi duhovnikom kot zakladnica soč-ne tvarine za pridige, katoliškim laikom kot pri-ročni bogoslovne vede in v luči vere dognanih življe-njskih problemov, vsem našim vernikom kot knjiga premišljevanja in duhovnega branja.

Riko Debenjak: Del slike Svetogorska Madona

16. decembra je ljubljanska radijska postaja ime-la javno koncertno oddajo, med katero je nastopil komorni orkester Slovenske filharmonije pod vod-stvom znanega francoskega dirigenta René-Pierre Chouteauja. Na sporedu so bila Rameaujeva, Da-masova in Duclosova dela ter 88. Haydnova simfo-nija. Še prej je René-Pierre Chouteau nastopil v Mariboru, kjer je dirigiral orkestru Mariborske fil-harmonije. Mariborski koncert je obsegal Wagner-jeve in Franckove skladbe ter Beethovno VII. simfonijo. Občinstvo je mladega francoskega umet-nika toplo sprejelo.

Ta svetla zvezda ta je zašla
za ono stran črne gore;
ona se sveti široko
široko in visoko...
V zvezdi stoji dete mlado,
v roki drži en križ zlati,
v križu so zlati puštobi,
da je to dete pravi Bog,
da je to dete rojeno
noter v tem mestu Betlehemu,
v eni preprosti štalici,
v enih volovskih jaslakah...

SVETA DRUŽINA V PESMI

Kako idilična je podoba svete Družine v starih božičnih pesmih! Poslušajmo samo, kako si je pre-prosti slovenski človek predstavljal sv. Jožefa pri delu za zibelko.

Svet Jožef in Marija
se skupaj snideta
in se prav lepo menita,
in sta se na pot podala
proti gojzdu zelenimu.
V gojzdu ne raste družiga
kakor sama hojica,
zdolaj sta počivala,
prav lepo se menila.
Iz hojice se družega ne stori
kakor kakšna žagančica,
iz žagance se družiga ne stori
kakor kakšna zibelka.

In potem gresta Marija in Jožef na pot, daleč na pot. Pesem iz Cerklj pripoveduje takole:

Marija in Jožef sta rajžala, rajžala
v ta strgano štalico.
Marija je rodila Jezusa, Jezusa,
obljubljenega Mesijasa.

Marija pa ni imela pleničice — sveti Jožef dal je srajčico; Marija ni imela kovčerka — sveti Jožef dal je suknjico; Marija ni imela zibelke — sveti Jožef je odšel v zeleno gmajnico, posekal jelčico, na-redil zibelko.

Zibelka je lepo vmalana, vmalana,
da je Mariji dopadala.
Na eni strani namalano
presladko ime Jezusovo,
na drugi strani je namalana
njegova bridka martra vsa.

Prav svetopisemsko se bere naslednja napoved Jezusovega rojstva:

Ana zapovd je venkaj šla
od cesarja Avgustusa,
de se cel svet popisat ima,
tudi sveti Jožef in Marija.
Oh reven ta čas,
Mariji je mraz!

Sveti Jožef išče prenočišča in ga ne najde niti pri sorodnikih. Ves žalosten se vrne k Mariji. Sled-njič se ponudi rešitev sama od sebe:

Pred mestom stoji štalica,
nad njo zapoje grlica.
Marija pravi: Jožef moj,
pojva v to štalico nocoj!
Oh srečna ta noč,
Bog bo dal pomoč.
Sveti Jožef gre v štalico, molči.
Molila sta do polnoči.
Marija tam zaspi sladko
in sina rodi,
Rešnika ljudi.

Matija Majar Ziljski je zapisal staro božično pe-sem, ki odseva vso radost preprostega pobožnega ljudstva nad božjim rojstvom:

Se svjeti, svjeti beli dan,
k nam bo pršu Jezus sam
s svojo presveto materjo,
z Rožo Marijo cartano.
Tlčice po luftu letajo,
doli na vejice sedajo,
ribice v murji plavajo,
glavice na suh' pokladajo.

Odrešenik je rojen. In zdaj se mu pridejo poklo-nit trije kralji iz Jutrove dežele. Stara devinska pe-sem, kot smo jo že omenili, zopet poje:

Pote so prišli kralji trije,
Gašpar, Melihor, Boltežar,
in oni so k ofru prinesli
veroh, miro, čisto zlato.
Ino darujejo Jezusa,
tega kralja nebeškega.
Veseli se Jeruzalem,
Jeruzalem, mesto lepo!
V tebi nam se eden je rodil,
ker bode kralj čez kralje vse,
o, hvala tebi, Marija,
ker si nam dala sina tvojga!

Alojz Kumer:

SLOVENSKA OPERA

Naša glasba se je začela razvijati iznad ravni dilantizma šele proti koncu XIX. stoletja. Med prizadevanji tedanjih skladateljev, da ustvarijo Slovincem popolno in bogato glasbeno literaturo, je zelo značilno stremenje po slovenski operi. Leta 1892 je ljubljansko operno gledališče predvajalo slovensko delo, lirčno opero Benjamina Ipavca *Te-harski plemiči*. To je sicer doživelo v Ljubljani 6 uprizoritev, 2 celo v Brnu, vendar ni imelo trajnega uspeha. Kmalu nato je isto gledališče uprizorilo Parmovo opero *Urh, grof Celjski*. Viktor Parma je bil po rodu Tržičan. Pisal je večinoma salonske skladbe in operete. Poleg tega je zložil tudi pet oper, od katerih so štiri uprizorili v Ljubljani med 1894. in 1921. letom. Tudi ta njegova dela so pod vplivom tedaj moderne slovenske glasbe.

Leta 1896 je bila krstna predstava opere *Gorenjski slavec*, ki jo je Anton Foerster predelal iz prejšnje istoimenske operete. Foersterjevo opero je pozneje spet predelal Tržičan Mirko Polič. V njegovi praredbi je bila prvič uprizorjena 1937. leta in jo Tržičani poznamo po letošnji predstavi pri Sv. Ivanu. Gorenjski slavec je edina slovenska opera, ki je doživela nad 100 uprizoritev. Delo žanje uspehe bolj zaradi posrečenih in priljubljenih motivov kot pa zaradi glasbene vrednosti.

Štajerski novoromantični skladatelj Friderik Sirca, bolj znan s psevdonimom Risto Savin, je spisal štiri opere, ki so bile uprizorjene v ljubljanskem opernem gledališču, in sicer *Poslednji stražo*, ki je doživela komaj dve predstavi, *Lepo Vido*, ki je dosegla več uspeha, *Gospodski sen* ter *Matijo Gubca*.

Malenkosten uspeh je imela opera *Nabor*, ki jo je zložil Fran Gerbič in so jo igrali leta 1925. Njegovo operno delo *Kres* ni bilo sploh še uprizorjeno.

Naslednje leto je bila na ljubljanskem opernem odru Sattnerjeva *Tajda*. Pater Hugolin Sattner je bolj znan po številnih cerkvenih skladbah kot pa po svojem opernem delu.

MODERNE OPERE

Leta 1928 je bilo na sporedu Osterčovo operno delo *Iz komične opere*. Po tem letu so začeli uprizorjati predvsem opere tistih slovenskih skladateljev, ki so glasbeno sodobno usmerjeni in ustvarjajo po zgledu modernih glasbenih struj. Še dve drugi operni deli Slavka Osterca sta doživeli krstni predstavi, in sicer *Medeja* in *Dandin v vica*, medtem ko je njegova miniatura opera *Salome* ostala v rokopisu.

Leta 1928 so v Ljubljani uprizorili *Črne maske*, delo primorskega skladatelja Marija Kogoja. To je zelo težka in zahtevna opera. V tedanji sezoni je doživela devet predstav. Danes govore v Ljubljani mnogo o možnosti, da bi jo spet uprizorili. Premagati pa bo treba mnogo težav, preden jo bomo spet videli na odru. Upati je, da se bodo pristojni glasbeni krogi za to pobudo zavzeli.

Tudi Matija Bravničar je spisal dve operi: *Pohujšanje v dolini Sentflorjanski* ter *Hlapca Jerneja*. Poslednja je doživela krstno predstavo med zadnjo vojno. Tik pred vojno je bila uprizorjena Kleopatra, delo ricmanskega skladatelja Danila Svare,

POVOJNE OPERE

Po vojni je bilo na sporedu ljubljanskega opernega gledališča pet novih slovenskih oper. Štiri od teh sta zložila tržaška rojaka — dr. Danilo Svare in Mirko Polič. Pri delih obeh je kazno, da obvladata orkestralno in glasbeno tehniko. Svareva *Veronika Deseniška* črpa snov iz zgodovine Celjskih grofov. Ta zgodba je zelo priljubljena v slovenski književnosti in je našla številne upodobitlje od Jurčiča do novejših časov. Njena glasba je sestavljena po zgledu večine Svarovih skladb. Med študijem v tujini se je skladatelj navzel tedanjih ekstremističnih načel in piše zahtevno, iskano, postavlja glasovom nevhvaležne naloge, mestoma kar nenaravne težave. Njegov *Prešeren*, ki je bil letos prvič predvajan, ima zanimivo besedilo, ki ga je sestavila pisateljica Ljuba Prennerjeva skoraj izključno iz Prešernovih pesmi. Glasba je odklon od Svarovega dotedanjega načina in hoče posnemati duha in načine, ki so bili svojstveni romantiki. Te glasbene značilnosti, izbira opernega besedila in naziv »ljudske opere« kažejo na stremenje, učinkovati s čustvenimi in načelnimi sredstvi, ki naj bi bili nadomestilo za pomanjkanje izvirne, doživetne in povedne glasbe.

Poličeva opera *Mati Jugovičev*, ki je bila uprizorjena v sezoni 1946-47, zajema snov iz srbske narodne pesmi in se tudi sicer zelo močno naslanja na balkansko folkloro. Njegova »ljudska opera« *Deseti brat* je sestavljena po Jurčičevem klasičnem romanu, vendar si je libretist dovolil toliko sprememb na škodo Jurčičeve povesti, da je pravzaprav ustvaril snov, ki nima z Jurčičevo zgodbo nič skupnega razen imen in situacij. Njen duh je bistveno drugačen. Tako n. pr. v njej ni Krjavelj oni posebnosti, ki ga poznamo iz Jurčičeve umetnine, temveč je nosilec idej revolucije iz 48. leta. Tudi vse ostalo dejanje je pomaknjeno v ta čas. Slovenci predobro poznamo in preveč ljubimo Jurčiča, da bi mogle te spremembe koristiti Desetemu bratu. Tudi v glasbenem oziru kaže opera v glavnem iste značilnosti in špekulativne teze kot Svarev *Prešeren*, morda še v povečanem obsegu.

Med vsemi povojnimi krstnimi predstavami slovenskih oper je najboljša *Ekvinokcij*, ki jo je zložil Peter Kozina. Krstno predstavo je doživela v sezoni 1945-46. Opera je nastala v letih tik pred drugo svetovno vojno. Besedilo je povzeto po Vojnovičevi istoimenski drami, ki obravnava vprašanje izseljencev. Posrečena izbira snovi, doživetost dramsko spremljanje dogodkov, sveže in prikladne glasbene ideje, uravnovešenost celote in spevnost glasov dajejo delu umetniško vrednost. Verjetno se ne motim, če trdim, da je to v vsakem pogledu najboljša slovenska opera sploh.

Prizor iz opere *Prešeren*, ki jo je zložil D. SvarePrizor iz opere *Ekvinokcij*, delo M. Kozine

Ob koncu novembra so v Kopenhagmu odprli razstavo »Jugoslovanska knjiga skozi stoletja«. Razstavljenih je kakih 300 starih izdaj jugoslovanskih knjig. Ob otvoritvi razstave je predaval znani literarni zgodovinar, naš ožji rojak dr. Mirko Rupel. Razstavo bodo konec decembra prenesli v Stockholm, konec januarja v Oslo in zadnje dni februarja v London.

Pred kratkim je bilo v Skoplju šesto jugoslovansko glasbeno tekmovanje. Udeležilo se ga je 26 glasbenikov. Edino prvo nagrado je odnesel klarinetist, Slovenec Ernest Ačkun, ki nastopa kot drugi solo klarinetist v beograjskem simfoničnem orkestru. V violinskem tekmovanju je zmagal Dejan Bravničar, ki je prejel tretjo nagrado. Diplomlo je dobil tudi Dimitrij Gregorač, tenor z Ljubljane.

Božična daritev očeta Kelleya

(Korejska zgodba. Po poročilu L. M. Lakota, R. P.)

Ostra burja je brla po korejskih cestah, zraven tega je bil pa še hud snežni metež. V takem vremenu so se umikali milijoni beguncev proti jugu. Seul je po hudih bojih padel in zdaj je vse vprek bežalo pred rdečimi: kristjani in pogani.

Neka mlada žena, ki ima na hrbtu bisago, v kateri ima otroka, si obriše sneg z oči in pokaže nazaj: »Glejte, Mokpo gori!« Prav iz tega mesta je z drugimi vred pribežala. Mnogi pa se niso mogli več umakniti iz njega. Na tisoče ljudi je še ostalo tam, med njimi mnogo misijonarjev.

»Očeta Kelleya bodo na sveti večer ubili!« zaihti žena in si z rokami zakrije obraz.

Mož jo skuša tolažiti, a zaman.

»Pri njih je ostal! Oh, nismo mu zastoj rekli oče! Lanski večer naju je krstil, Kim! Oh, kako lepo je bilo!«

Nenadoma poklekne na ledeno cesto in reče možu: »Daj, Kim, pomoliva za vse tiste, ki so ostali tam, in zlasti še za očeta Kelleya! Drugače jim tako ne moreva pomagati.«

Tedaj se mož pomakne k njej in skupno začneta moliti. Na stotine ljudi hiti mimo njiju: peš, z vo-

zički, na voze. Le malokdo od njih se zaveda, da je noč svetli večer...

A tamkaj v mestu Mokpo se stiskajo v neki baraki kristjani. Zastrazeni so od komunističnih vojakov. Skozi luknje in špranje prihajata k njim mraz in burja. Mislijo na one, ki beže po cestah in si žele biti z njimi, da bi se lahko prej ali slej pogreli. Otroci jokajo. Zene stokajo od mraza in strahu. Možje strmiijo predse.

Oče Kelley hodi med njimi gor in dol in jih polglasno osrčuje. Nenadoma vpraša, če ima morda kdo od njih požirek vina. Čemu neki? Zato da bi na skrivaj sredi med njimi daroval božično mašo. Da, tu ima nekdo s slamo ovito pločevinasto posodo in v njej — riževino! Osiveli duhovnik oče Kelley zmaje z glavo: »Ne, biti mora pravo vino iz vinske trte, tako je naročil naš Gospod, ki je samega sebe imenoval pravo vinsko trto.« Tedaj se dvigne tam v kotu mlada žena. V rokah ima stekleničko, v kateri je malenkost vina, toda pravega. Pri nogah ji sedi slepec. To je njen stari oče. Tiste kapljice vina, ki ga je imela v steklenički, je hranila zanj za okrepitev.

»Vzemite, oče Kelley,« pravi omahujoče, »saj drugega božiča itak ne bomo doživeli. Mi smo že od septembra 1950 na črni listi!«

Misijonar se obotavlja in premišlja, ali sme sprejeti to skrajno žrtev. Toda kaj je požirek vina v primeri s tem, da bo mogel z njim darovati najbolj vzvišeno daritev in tako doseči, da bo Kristus sredi med njimi! Skloni se k slepcu. Vedel je zanj, da bo ustreljen, čeprav ni kristjan, ampak pogan. Ustreljen bo, ker je njegova hči kristjanka. Dekret severnokorejske vlade z dne 22. sept. 1950 se je glasil: likvidirati je treba vse katoličane od desetega leta starosti dalje. Staremu Li Sung Pa tudi ne bo prizanešeno. Ali naj mu zdaj vzame oče Kelley še to zadnje krepčilo?

»Častitljivi oče mnogih sinov,« reče stárcu, »vem, da ne spadaš med preganjane. Pri komunističnih vojakih bom prosil zate. Nočemo te siliti, a če bi hotel prostovoljno odstopiti to vino, bi nam daroval nebesa sama.«

Slepec dvigne obličje v smer, od koder je slišal glas, in reče: »O, tujec! Služabnik slabotnega boga, ki svoje zapusti! Mi vsi smo prišli v veliko stisko zaradi vaše tuje vere. Toda moje življenje je tako pri kraju. Vzemj zato ta moj zadnji dar, vzemi ga v imenu našega skupnega trpljenja in potrpljenja!«
(Nadaljevanje na 11. strani)

Alojzij Rebula

(Odlomek)

Iz romana, ki ga sedaj končuje, nam je Alojzij Rebula odstopil v objavo sledeča odlomka iz delavskega življenja.

Nedelje so šle, po burji je prišla še poledica, rešile je pod vasjo se je odelo v led in se otajalo, od daleč je že začelo iti na pomlad, pa se ni ničesar zgodilo... Sreča je ustavljala tam daleč, v mestu. Tam jih je bilo vsak teden nekaj, ki so dobivali. Tja gor na Kras ni hotela.

Kar se je tikalo Riharda, bi človek po njegovem vedenju sodil, da tistega igranja sploh ne jemlje zares. Na videz ga ni razburilo niti takrat, ko je zadel po vrsti vse točke razen ene. Sreča ga je oplazila, a takrat se ji zaradi te neokusne šale ni hotel maščevati kakor mati, ki je sklenila, da ne bo več igrala. Nekam brezbrizno je rekel, da bo igral naprej, zakaj pa ne? A svojega listka niti takrat ni pokazal.

Bilo ga je težko pretuhtati. Naposled se je celo zdelo, ko da ima na tihem vse skupaj za norca. Da je že zdavnaj dobil, a da je to zaradi lepšega prikril. Da vleče naprej s tistim svojim igranjem samo zaradi videza. Da zaradi šale hodi naprej vsako jutro na progo.

Toda ko se je v ponedeljkih vračal z dela, je bil že manj skrivnosten. Vozil je v borjač kakor vselej, naveličano nagnjen vznak na sedežu, držeč krmilo samo z eno roko, medtem ko mu je druga bingljala v prazno. In ko je sedel za mizo, vrgel svojo plavo čepico na okno in nekam sito zavzdihnil, je bilo, ko da sprašuje: Ali še mislite, ko da je vse to samo zaradi lepšega? In četudi je odvil radio do kraja in se razživel, zaplesal po kuhinji in se pustil odrihati od Stefana v kredenco, je bilo celo takrat, ko da sprašuje: Mislite, da je res ta gnus brezposelnega, ki maši svojo mladost s krampanjem na progi, samo kar tako? Zaradi lepšega?

Zakaj zima je odhajala, zdaj skoraj ni bilo več računati na sneg, zdaj je moral Rihard odračunati tudi tiste nadure, ki jih je prinašal sneg, če je ponoči zametel kretnice. S pomladjo se je tisti gnus nekako ustabil. Pozimi je še lahko prihajal domov s slutnjo, da bo po večerji odprl vrata na borjač, zavohal sneg in si zadovoljno pomel roke. Zakaj če bi začelo resneje naletavati, bi se spet popeljal na postajo, tja bi prihiteli tudi drugi, vsak s svojim kolesom, znašli bi se tam v temi, vsak s svojo lopato, vznemirjeni kakor razbojniki, ki se pripravljajo na vlom, ki ne more spodleteti. Vsenaokrog bi bila tista topla snežna tema, sneg bi v pijanem mežu bogato zasipal kretnice in oni bi služili nadure. Brez Furlanov, seveda, ki bi bili doma, vohali na vratih svojih neometanih hišic tisti razkošni sneg, mu pravili prasec, pravili prasec tistim stotim kilometrom, ki so jih ločili od kretnic, od nadur...

In oni bi govorili o Furlanih, pomilovali bi jih in se jim obenem smejali, ko bi se lopata zadevala ob lopato in bi bila tema popolna, nebo vse breje od snega, ki bi šel mogoče do jutra...

Proti koncu februarja je bilo že odveč misliti na kaj takega.

S tresočo se roko da hčeri znamenje. Ta razume in izroči vino očetu Kelleyu. Ta se ginjen dvigne in se mu zahvali: »Naš Bog, ki se je zaradi rešitve vseh ljudi učlovečil, bo zaradi tvojega daru stopil med nas, da praznuje z nami krščanski božič. On te bo poplačal, saj je obljubil kraljevsko plačilo vsakomur, ki bi dal kateremu od njegovih vsaj kozarec vode.

Starec je prislunil. Smehljal je šinil čez njegove uvele ustnice, ko je rekel: »Že dolgo premišlujem o tem nenavadnem bogu, ki pusti, da drugi njegove preganjajo, a je hkrati tako močan, da zaradi njega rade volje umirajo. O, tuji duhovnik, če bi videl, da je vaš bog tako močan, da vas more tudi rešiti, bi tudi jaz sklonil pred njim svojo staro glavo.«

Tedaj oče Kelley za trenutek pomolči, nato pa pravi odločno: »O, Li Sung Pa, če je volja našega Boga, ti bo dokazal, kako močan je. Njemu je dana vsa oblast v nebesih in na zemlji.« Pri teh besedah položi starcu roke na glavo in ga blagoslovi.

Nato se naglo umakne, da pripravi vse za sveto daritev: deska mu bo služila za oltar, bela naglavna ruta nekega dekleta bo za prt, njegov misijon-ski križec bo pa za oltarni križ. Svete posode ima skrite pod obleko, kjer jih nosi že ves čas, odkar so bile cerkve ogrožene. Nekaj koščkov belega kru-

Zapuščena tirišča

Drenov grm na ovinku klanca pod vasjo je že cvetel. Rihard ga je zagledal neko jutro, ko je šel tam mimo s kolesom. Ošinil ga je in v tistem hipu odpisal vsako možnost snega, čeprav tisti osamel rumeneči dren še ni pomenil, da je že pomlad. Vreme je bilo mrzlo in navsezadnje se je lahko še izprevrilo na slabše. Lahko je še potegnila burja, tista strupena, po sedemdeset na uro. Lahko je še enkrat prišla poledica. Vse je še lahko prišlo razen snega. In če bi ga bilo kaj, bi bil kvečjemu kakšen drobnec, kakšna ničvedna kaša, ki bi sprotil kopnela. S snegom je bilo konec in z nadurami tudi. Gore tam zadaj so bile lahko še tako zasnežene, a tu je bila drugačna zemlja, tu je vse skupaj viselo nekam na jug. Vrh tega je tisti dren na ovinku je malo časa cvetel sam. Začenjali so ga posnemati še drugi vzdolž ceste. Bilo jih je čedalje več, ki jim je prihajalo na misel, da morajo rumeneti.

Bilo je odveč gledati na koledar, računati na marec, ko je na Krasu kdaj že tudi drevje spokalo. Lahko bi spokalo tudi letos, a tisto bi bilo led, ne pa sneg, nadure. Bilo je tako in človek je moral sprejeti dejstvo, da pomlad prihaja. Nad bori tam doli nad morjem se je sinje odpiralo, to je bilo vse. In s pomladjo je prihajal navadni delavni urnik: osem ur, prebitih kakor vselej na tistem tirišču pod visoko odsekano švalo, kjer so lahko delali ure in ure, da so lahko videli kaj, kakšen vlak.

* * *

In oni so delali, njihova gruča se je v teku mesecev pomikala sem ter tja po tistem tirišču, a ne tako daleč, da bi jim izginila tista koza iz perspektive.

Navadili so se nanjo, rekli tu pa tam kaj o nji, včasih so si vsi skupaj naslonili krampe ob nogo in jo začeli nekam zafkrljivo motriti. S časom je sploh prenehala biti koza in je postala ona: ona tam gori nad usekom: ona, ki je ves čas nekaj počenjala; ona tam, nič več. Po večini se je pasla. Tu pa tam je tudi stopila na rob skale, dala prvi nogi na kamen in jih pogledala s tisto svojo nesnažno povešeno brado, ki ji je segala do kolena.

Celo delovodja, gospod Sergio, jo je gledal z zanimanjem. Prav za prav je imel on največ opravka z njo, ko da si o njej še ni prišel do kraja. In včasih je kar sam začenjal, kritično se je ustopil proti useku, pokimal in rekel:

»Ampak tista koza tam.«

Tako je bilo tudi danes. Kar sam je začel s tisto kozo. In oni so se vzravnali iznad tira, si naslonili krampe ob nogo in jo pogledali.

»Tako mi prihaja na misel, kakor da se le ne naveliča, tam ob tistem grmu.«

In ko drugi niso hoteli takoj oprijeti, ko da o tisti kozi že nimajo kaj reči po vsem, kar so jo zafkravali, je gospod Sergio kar vmešal Riharda.

»Se ti ne zdi, Rihard?« je rekel v svoji lenobni italijanščini. »Tista koza.«

Bila je zanimiva koza, vsekakor. Koza, ki je morala kaj misliti, talentirana žival, je rekel Rihard. In tudi sam je pokimal. Da, tista koza tam. Navsezadnje jo je lahko tudi gledal, namesto da bi krampal.

ha je tudi še imel. Tako je začel sredi smrtno nevarnosti opravljati angelsko mašo-polnočnico: »Gospod mi je rekel: Moj sin si ti, danes sem te rodil. Zakaj hrume narodi in si ljudstva umišljajo prazne reči?« Tako sredi nemoči donijo zvišene besede večnega Očeta do istotako večnega, sedaj učlovečenega Sina. In medtem ko zunaj koraka straža gor in dol, moli mašnik stopniški spev: »Sedi na mojo desnico, dokler ne položim tvojih sovražnikov za podnožje tvojih nog!«

Resnično, božično Dete je najsilnejši Bog, toda le veren človek more to doumeti.

In še kako verujejo ti kristjani iz Mokpo! Klečijo, dvigajo roke in kličejo k Bogu z nemirnimi usti, a z glasnim srcem. Slepi starec, ki je pogan, ždi in prisluskuje, kaj mu čita v domačem jeziku njegova hči iz misala. Strmi in maje z glavo, ko razmišlja, kako le more oče Kelley, ta kandidat smrti, in kako morejo drugi, ki so prav tako zaznamovani, zdaj pri darovanju vzklikati: »Veselite se, nebesa, in raduj se, zemlja, pred obličjem Gospodovim, zakaj prišel je!« Kdo je prišel?

Nihče ne zvonji pri povzdigovanju. Grobna tišina naznanja Njegov prihod.

V trenutku, ko je oče Kelley povzdignil kelih s spremenjenim vinom, zunaj zagrmje topovi! Nasta-

»Si moreš zamisliti sebe tako ves božji dan privezanega tam?« je povzel gospod Sergio, kakor da kozino vdanost razume, a je vseeno občudovanja vredna.

Posegel je Mirko, zaletav koščen fant, ki za koze ni imel preveč smisla, ker je imel doma kravo.

»Zame je koza ogabna žival,« je rekel. »Lahko je kozje mleko kakršnokoli, jaz ga ne pijem.«

»Molči,« je nekam užaljeno vpadel Arrigo, majhen, izgaran Furlan naproženih živcev. »Pusti na miru koze. Imeti dobro kozo, mlekarico...«

Mirko ga je pogledal, ko da sploh ne upošteva njegovega blebetanja.

»Jaz bi jih pobil vse,« je rekel.

»Že, ti, ki imaš kravo. Če je ne bi imel, ne bi govoril tako. Jaz, na primer, bi takoj vzel takšnole kozo, ko bi jo imel kam dati.«

»Je nimaš kam dati?«

»V tisto luknjo, ki je premajhna še za nas?«

Mirko je ostal neprizadeto pri svojem mnenju.

»Gnusne so te koze,« je rekel.

Tudi Rihard je posegel vmes, a nekam zviška, povsem nepristranski glede kozjega mleka.

»Stvar okusa je, če se komu dopade kozje mleko.«

Gospod Sergio je bil prav tako nepristranski. Z ogorkom pokajene cigarete si je prižgal drugo. Obrnjen pa je bil še vedno tja gor. In koza je odtrgala gobec od tal, pogledala jih je in se spet požrešno sklonila.

»Zanimiv tip koze,« je rekel. »Ti pogleda, kakor da ti pregleda položaj.«

In je počasi izpuhnil dim, brez slasti, kakor da si s kajenjem samo pomaga do tega, da si pride na pamet o bistvu koz.

In oni so stali in gledali. Tudi Dušan je gledal tja gor, razpotegnen fant z navzven visečimi uhlji. Tudi sam je nekaj rekel, s tistim svojim skoraj pretiranim jedljanjem. Nihče ni povzel njegove opazke, ko da nimajo pričakovati kaj duhovitega od človeka njegovega kova. Tudi Furlani so gledali, kakor da se jim kdaj pa kdaj le prileže, da ne govorijo vseprek s svojimi krampi, s tisto svojo zagrizeno pridnostjo, ki je šla ostalim Slovincem na živce. Gledali so, ker je tudi delovodja gledal.

»Gnus gor, gnus dol, ampak zabita ni videti.«

Ne, ni mogla biti zabita, če pa je vselej malo prislunila, kadar so se tako razgovarjali o nji, je rekel Rihard.

»Mora biti inteligentna koza. Mogoče si celo misli, ko gleda tole gručo pod seboj: to se ženejo, s tistimi tiri!«

Ni bila zbadljivka na račun gospoda Sergia, saj je bilo menda vsem razen Dušanu in Furlanom jasno, kako je s tistim delom, bila je beseda zaradi besede. In gospod Sergio je rekel: »Prav dobro si povedal.« Nato se je obrnil proti postaji.

»Če ne bi bilo onega tam za oknom, bi bilo meni vseeno. Ampak saj veš: na očesu nas ima, lahko zine kaj direkclji, končno je postajenačelnik.«

In se je držal, ko da je njemu dovolj, da neka migajo okrog njega. Da samo dajejo videz, da premenjavajo tire.

»Kar je res in kar je pravično, to mora odsevati iz človeških besedi in dejanj, četudi je ves svet proti temu!«

(Janez Evangelist Kreh)

ne hrup in zmeda. Čujejo se glasna povelja. Kaj se je zgodilo?

Duhovnik naglo mašuje do konca. Prisotnim podeli sveto Rešnje telo, da bi jim bilo popotnica v večno življenje.

»Kaj delajo sedaj?« pošepeta slepi starec svoji hčeri. Ali more biti Bog tako majhen in ponižen, da bi prišel v podobi kruha k vsakomur, ki si ga želi? Oče Kelley se skloni za zahvalno molitev: »...daj nam, da z vrednim življenjem zaslužimo, da pridemo v družbo Njega, ki s Teboj živi in kraljuje...«

Tedaj v neposredni bližini udari toča granat, vrata barake se divje odpro in skozi nje plane severnokorejski komunistični oficir. Naperi brzostrelko na duhovnika in sproži. Vsi zakričijo, oče Kelley se zgrudi. Oficir pa, ki je tako opravil svoje zadnje maševanje, se hitro umakne in zbeži. Prodirajo namreč oklepniški 25 ameriške divizije. Tako so bili rešeni kristjani iz malega mesta Mokpo, le njihov duhovnik je padel. Na dan sv. Stefana je ležal sredi med njimi na mrtvaškem odru. Na čelu je imel odsvit prvega mučenja.

Slepi starec Li Sung Pa ga ni mogel videti. Le klečal je pri mrtvaškem odru in hči mu je vodila roko, da mu je pomagala narediti znamenje križa, prvo v njegovem življenju.

Vesele božične praznike in srečno novo leto

Trgovina z raznovrstnim blagom za krojače,
šivilje in druge

Turk Franc

TRST - ul. Cellini št. 3

Vošči vesele praznike in srečno novo leto

ROMAN ŠMUC

Jestvine

TRST - ul. Battisti 13 - Tel. 96-300

Zeli vesele praznike in srečno novo leto

tiskarna

graphis

zadruga tiskarjev v trstu
ul. sv. frančiška 20 - tel. 29-477

želi srečno in veselo novo leto

LUPŠE IVAN

Trgovina »PRI SONCU« - Manufaktura
Galanterija in vse vrste perila

TRST - ul. Rismondo 1 - ul. Coroneo

Zeli vesele praznike in srečno novo leto

Krojačnica

Kravos Josip

Zeli vsem prijateljem in strankam vesele
božične praznike in srečno novo leto

Mesnica

Brata Kogoj

GORICA - trg Cavour 2 - Tel. 29-30

Cenjenim odjemalcem vesel božič in srečno
novo leto ter se jim še nadalje priporoča

GOSTILNA FURLAN

REPENTABOR

Vošči vsem svojim znancem in prijateljem
vesele praznike in srečno novo leto

Dr. Igor Franko

Zobozdravnik - specialist

GORICA - ul. Carducci 7/I - Tel. 29-09

Zeli vesel božič in srečno novo leto

Trgovina čevljev

ANDREJ ČOTAR

GORICA - ul. Rastello 34

Zeli cenjenim odjemalcem srečno novo leto

Gostilna na Pošti

BAZOVICA

Vošči vesele praznike in srečno novo leto
vsem svojim cenjenim prijateljem in znancem

Anton Černigoj

Mizarstvo s strojnim obratom

GORICA - ul. Duca d'Aosta 30 - Tel. 25-98

Zeli vesel božič in srečno novo leto 1955

Mestni stavbenik

FAGANEL STANKO

GORICA - ul. Bašamontj 33

Ivan Mahnič

Trgovina in gostilna

BAZOVICA

Vošči vesele božične praznike
in srečno novo leto

Čubej Ivanka

Gostilna s prenočiščem

GORICA - ul. Duca d'Aosta 35 - Tel. 25-22

Cenjenim gostom želi vesel božič in srečno
novo leto ter se priporoča

HAVARNA

Bratuž

GORICA - ul. Mamelli

Trgovina jestvin

JERJAN JOSIP

DOLINA

Vošči vesele praznike in srečno novo leto
vsem svojim odjemalcem in znancem

Lesna trgovina

ERZETIČ - dodiči

Zaloga kuriva in apna

GORICA - ul. Mattioli 1 - Tel. 28-39

Zeli svojim cenjenim odjemalcem vesel božič
in srečno novo leto 1955

Zlatarna - urarna

Jerkič Ludvik

GORICA - ul. Arcivescovado 1

Vesel božič in srečno novo leto vsem
cenjenim odjemalcem

Trgovina jestvin

Mario Gregori

TRST - ul. Torregianca 43 - Tel. 24-004

Vošči vsem svojim odjemalcem in znancem
vesele praznike in srečno novo leto

Zdravnik

Dr. FRANE JAKONČIČ

GORICA - ul. Carducci 6 - Tel. 24-19

Srečne in vesele božične praznike in uspeha
polno novo leto 1955 želi vsem cenjenim
strankam

"PLEMENILNA POSTAJA"

MAKSIMILJAN PAROVEL

Mačkovlje 81

Smučarstvo na Slovenskem

Če lahko kje govorimo o samoniklosti slovenskega ustvarjanja v zgodovini, potem velja to predvsem za smučanje. Smučanje ima v Sloveniji svoj izvor na Blokah, in sicer že v 13. stoletju, ko so bili kmetje v Novi vasi, Bloški Polici edini smučarji v Srednji Evropi. In to so ostali do 19. stoletja. »Ko pa zapade sneg na Kranjskem (Turjak), se kmetje poslužujejo posebnega izuma, kakršnega še nikoli nisem videl nikjer drugod, in se z neverjetno naglico spuščajo z visokega hriba navzdol. Poslužujejo se dveh deščic, spredaj upognjenih, in dolge palice.« Tako piše Valvazor v prvi knjigi svoje zgodovine leta 1689.

Bloški smučarji pa niso smučali zaradi športa, marveč z avolo tega, da so mogli v zasneženih zimah od hiše do hiše, od vasi do vasi. Zato ne moremo pri njih govoriti o smučarskem športu. Smučarski šport pa ni nastal zaradi gospodarske potrebe, ampak zaradi izletov v prelesto zimsko naravo, zaradi spoznavanja domovine, zaradi posredovanja številnih moralnih in zdravstvenih dobrin. Pravi zimski šport se pričinja pri nas šele tik pred prvo svetovno vojno. Po vojni pa se je pričel naglo razvijati. Brez dvoma gre za to glavna zasluga pionirju slovenskega smučanja ing. Bloudeku, Garcu in Dovganu, katerim pripada velik del zgodovine slovenskega športa do današnjih dni.

V novi domovini se je smučanje naglo in uspešno razvijalo in pritegovalo številne smučarje po vsej Sloveniji, kjer so bili dani potrebni pogoji. Jeseniško-bohinjski kot, Kropa in Tržič so zibelke pravega smučanja. Vse tri smučarske panoge: alpske discipline, skoki in teki so tu uspešno napredovale in se kosale med seboj.

S kakšnim veseljem so se jeseniški železarji ob sobotah zvečer odpravljali po težkem tedenskem delu na Orni vrh, da bi si čim prej mogli osvojiti smučarsko znanje in da bi mogli čimprej zastopati svojo državo na mednarodnih prireditvah! Če bi vedeli, s kakšnimi materialnimi težkočami so se morali boriti gorenjski smučarji, potem bi šele znali ceniti njihovo požrtvovalnost. Bili so smučarji amaterji, njih poklic pa je bil trdo delo v tovarnah in gozdovih pri sekani lesa. Kakšna razlika od današnjih smučarjev profesionalcev, katerih edini poklic je — šport. In kljub tem težkočam smo Slo-

venci pred drugo svetovno vojno imeli izključni monopol v Jugoslovanskem smučanju. Tista doba pred drugo vojno je bila zlata doba slovenskega smučanja, kot je bila sploh zlata doba slovenskega športa, katero pa bomo verjetno v bodočnosti objokovali in se je spominjali kot v pravljicah. Opisovali jo bomo z: Nekoč...

Tedaj smo imeli Slovenci smučarje velikane. Vrsti preizkušenih alpskih smučarjev je bogatila slovensko narodno zakladnico. Kdo ni poznal »eleganega« Pračka Cirila, brata Žnidarja, Heima, drznega Žvana, Bertoncelja, Zemvo, Muleja ter brata Lukanca. Sami olimpijci. Smolej, Rozinger, Knifec, Pogačnik, Lichtenekar, brata Kordeža, Knap, tekači mednarodne vrednosti; Sramel, Palme, Novšak, Pribošek, Finžgar, Poldi skakalci z belega mostička, so imena, ki bodo vklesana v zgodovini zimskega športa. Kot vidimo, so bili vsi Gorenjci, kjer so bile snežne razmere ugodne in kjer sta bila doma vztrajnost in požrtvovalnost. Seveda pa ne moremo trditi, da ni bilo drugje po Sloveniji zanimanja za smučanje. Bilo je, toda ne v taki meri kot na Gorenjskem, na pr. na Pohorju ali na Dolenjskem (Polzevo).

Po drugi vojni pa je nivo in ugled slovenskega smučanja močno padel. Kvalitetno slabši, številčno pa šibkejši, to sta glavni oznaki današnjega smučarstva. Mladih trenutno ni, starejši pa so zaradi nezgod onesposobljeni za nadaljnjo dejavnost. Edina panoga, ki je precej napredovala, so skoki. Mladih skakalcev je precej in mnogo obetajo. Rogelj, Gorišek, Zidar, Zalokar, Langos bodo lahko nadomestili svoje prednike, če jim ne bo manjkalo volje in vztrajnosti. Poleg skokov pa so v zadnjem času uvedli še smuške poletne na planiškem velikanu, skakalnici, katero je zgradil ing. Bloudek. Omeniti pa moramo, da ti poleti bolj škodujejo kvalitnim skakalcem kot pa koristijo. Pri poletih namreč ni važen stil, temveč dolžina skoka.

Mlada obetajoča vozača sta trenutno samo Krmelj in Križaj.

Druga značilnost povojnega zimskega športa pa je, da slovenski monopol blede ter se počasi seli preko Kolpe na jug, kjer se že precej občuti konkurenca. Kje so pa vzroki bledenja nekdanjega cvetočega slovenskega smučanja, pa bodo ugotovili naši znanamci.

Odločitev

Fabjan Diomira

»Torej ne greš z nama?« Mama jo je še enkrat zaskrbljeno pogledala, kot bi imela vročino in bi se bala, da ne bo kaj hujšega.

»Ne, saj sem že rekla, da ne; in pa zdaj je tako prepozno!« Bila je nejevoljna, da jo mama sploh še vprašuje: odločena je in konec!

»Pusti jo, no, saj je tudi premrzlo!« Očetu se ni zdelo vse skupaj vredno toliko besedi. Stal je že na pragu in nestrpno čakal ženo. Ona se je z vzdihom še enkrat obrnila, nato sta odšla.

Tiho je zaprla vrata za njima, začutila, da je šele zdaj odločitev dokončna in obstala, čeprav ji je skozi špranjo pihalo naravnost v noge in se je tresla.

Obšla jo je tiha in globoka želja, da bi stopila kam ven, šla gledat, kaj je danes z ljudmi: danes, na sveti večer! V katerem človeškem srcu bi našla pravo pričakovanje, pravo zavest dobrote in pravice? Kje bi našla koga, ki je že nekaj naredil za Dete, ki je že storil kaj dobrega danes, včeraj, ki je za trenutek pozabil misliti nase, na svojo novo obleko, na zabavo za jutri?

Tudi sama je taka, se je zavedla s suho grenkobo.

Danes ne more misliti na žalost, na revščino, ker jo zaskeli bolj kot navadno. Boli jo! Je to samo bolečina ali je morda kaj takega, ki začne neizprosno vrtati v srcu globlje in globlje? Ni to vest?

Misel jo je zajela in preplavila kot ena sama veličanska gmota. Bila je tako majhna v njej, nena doma tako trudna.

V hiši je vladal mir: popolna tišina, da je v njej še bolj bobnelo in ji grozilo, da jo stre. Zakaj so tudi danes ljudje ubogi in žalostni, zakaj tudi danes trpijo in umirajo, zakaj so tudi danes bolnice napolnjene s suhimi, izčrpanimi telesi? Ne mislijo nanje: nihče! Grede k polnočnici: da, v novih oblekah, in zehajo v cerkvi, grozno zehajo, ker so zaspali, da se jim zapirajo veke.

Zato ni šla s starši k polnočni maši.

Noč je utripala tam zunaj tako neskončno enakomerno in čisto. S solznimi očmi in z neznožno težo, ki jo je pritiskala k tlom, je prisluhnila. Kot bi leteli angeli z lahnimi peruti, počasi in slovesno.

Zdaj ni bila več sama, ki je nosila vso težo svojega spoznanja: ne da bi se zavedla, so jo neumljene roke odvzele, kajti bila je še preslabotna! Ne mogla bi se premikati pod njo, in potrebovala je še toliko trdnosti, da bo lahko gledala ljudem v oči z zaupanjem!

Zvonovi so zazvonili: jasno se je njihov glas razdal v mehko nočno temo, njihovo donenje se je mešalo v sladko melodijo. Spreletelo jo je, da je razprla oči in z vsemi čuti nezavedno skušala dojeti to, kar je bilo tako neotipljivo in netvarno! To zvonjenje je bilo izraz nečesa večnega, dobrega! Bilo je nekaj, česar ni mogoče primerjati človeškim pojmom.

Obstala je in čutila, kako se njena notranjost razvzlava iz tiste zapletenosti v mehke gube. Kot bi zapihala sapa in napela vse njene občutke, je bila polna glinjenosti. Zdaj je zaprla oči, ki niso mogle videti ničesar, ker so gledale nekaj drugega.

Nekdo je udaril ob vrata. Ni pomislila, da mora pogledati in odpreti: ni ji bilo mar za nič!

Trkalo je nalahno in plašno. To jo je predramilo: kdo more biti? Polnoč je. Ničesar logičnega si ni mogla predstavljati.

Brez pomisleka je šla k vratom in pogledala skozi špranjo: nič. Groza jo je spreletela. Odprija je vrata, pripravljena na karkoli.

Preden je utegnila kaj videti, je vprašal glasek: »Kaj greš ti zdaj v cerkev? Moja mama ne more iti z mano, ker leži in jaz bi tako rada videla Jezusčka in vse tiste lučke!«

Velike oči so se zazrle vanjo, ročica se je dotaknila. Ni mogla kaj, da je ne bi tesno objela in pritiskala k sebi.

»Da, Dorica, zdaj pojdeva jaz in ti.«

POZOR, POZOR! Ako vaš radio slabo sprejema, je gotovo pokvarjen; v tem primeru obrnite se edino do tvrdke

Zimic Josip

ki ima lastno elektromehanično delavnico v

GORICI - ul. Carducci 14

Izvršuje vsako delo solidno in po zmerni ceni

Svojim strankam želi vesele praznike

in srečno novo leto

Krojačnica za dame in gospode

T. HLEDE

GORICA - ul. Seminario 2 - Tel. 37-50

Vošči vesele božične praznike in srečno novo leto 1955 vsem svojim cenjenim strankam in se še nadalje priporoča

Slovenska tagovina manufakture in mode

Franc Udovič

TRST - ul. Mazzini 44 - Trg Ponterosso 5

Zeli cenjenim odjemalcem tu in onkraj meje vesele božične praznike in srečno novo leto

Jakob Perhac

Zaloga žganja, likerjev in sirupov

TRST - ulica Xidias - Tel. 96-332

Zeli cenjenim odjemalcem obilo sreče in uspeha v novem letu

TVRDKA

Jakob VATOVEC

nasl.

TRST

Ul. Torrebianca št. 19

★

Vošči

srečno novo leto

usem svojim prijateljem

in enancem

GOSPODARSTVO

KOLIČINA IN DOBROTA MLEKA JE ODVISNA OD KRMLJENJA

Trditev v naslovu ne pove našim živinorejcem nič novega, saj to že davno vedo, vendar je umestno, da to zadevo nekoliko pojasnimo.

Prastar je naš kmečki rek, da »se krava pri gobcu molze«. Če je krava dobra mlekarica, to je, če ima podedovano lastnost spremeniti krmo v mleko, bo po boljši in izdatnejši krmi dala tudi več in boljšega mleka.

Glede količine krme smo si na jasnem: čim več mleka daje krava, tem več krme mora dobiti, ker od kod naj vzame snovi za tvorbo mleka, če ne iz krme? Mleko vsebuje navadno v litru 30 do 40 gramov maščobe, približno enako beljakovin, okoli 60 gramov sladkorja in še več drugih snovi. Če krava da dnevno 20 litrov mleka, pomeni to, da izloči dnevno skoraj 800 gramov maščobe ali cel kg masla. Od kod naj ga vzame, če ne iz krme?

Dobro in slabo mleko

Dobro mleko mora vsebovati čim več maščobe in beljakovine ter drugih snovi, a čim manj vode. Zdravstveni in prehrabeni predpisi v Trstu in v Gorici, kakor sploh v mestih, zahtevajo mleko s 3 do 3.2% maščobe. Odstotka beljakovin in drugih snovi nadzorstva navadno ne ugotavljajo. Če ima mleko manj kot 3.2% maščobe, je ali razredčeno z vodo ali pa posneto; tako vsaj pravi oblastvo.

Oblastvo ima večinoma prav, ker so pri nas redke krave, ki bi dajale mleko z manj kot 3.2% maščobe. Zgodi se to pri redkih privesnicah, to je po prvi otelitvi ali pa v letnih časih, ko živina dobi mnogo sveže krme. Izvežban živinorejec bo v teh primerih dal živini tudi nekoliko močnih krmil, kot so sezamove, orehove, bombazeve, lanene in druge oljate pogache ali krmilne moka. Te izdatno vplivajo na odstotek maščobe v mleku.

Krmljenje vpliva tudi na duh in okus mleka ter pozneje masla. Če krmimo živalim korenstvo, to je korenje, krmsko peso, repo, podzemeljsko kolčrabo kakor tudi zelje, listje od pese in repe, dobi tudi mleko duh in okus po tej krmi. Enako je tudi z ensilažo. Zato pa ne bo napredni živinorejec nikdar krmil obilnih količin navedenih krmil, temveč jih bo vedno primerno mešal z dobrim senom.

Če dobiva žival krmo, ki vsebuje mnogo vode, postanejo tudi odpadki redki, hlev in žival umazana. Smrad odpadkov preide z lahkoto na mleko. Zato naj živinorejec, brž ko opazi pri živali premehke odpadke, kr-

mi nekaj dobrega sena ali premeša prevodno krmo s slamo.

Trdo in mehko maslo

Trdost ali mehkost masla je odvisna od kakovosti maščobe v mleku. Ta je sestavljena iz treh maščobnih kislin, ki so stearinova, palmitinova in oljna. Prvi dve postanejo tekoči pri 65 do 75° C, oljna pa pri 14 do 16° C. Če vsebuje maščoba predvsem prvi dve kislini, bo maslo trdo, nekam suho; če pa prevladuje oljna kislina, bo maslo mehko in ga ni mogoče strditi drugače kot s hlajenjem.

Krmila vplivajo na sestav maščob v mleku oziroma maslu, ker prevladuje v krmilih ena ali druga maščobna kislina. Žitarice vsebujejo navadno malo maščob in dajo trdo, suho maslo, ker v njih prevladujeta stearinova in palmitinova kislina. Isto velja tudi za seno in suho deteljino ter slamo. Lanene pogache kakor tudi one iz repice in sončnice vsebujejo mnogo oljne kisline in zato postane maslo mehko. Sveže krmljenje da mehko maslo. Zato pa bo pameten živinorejec v poletnem času, ko žival dobiva mnogo sveže krme, dodal nekoliko močnih krmil, ki naj napravijo maslo trdo, v zimskem času pa narobe.

V zadnjem času delajo preizkušnje, kako vpliva krmljenje na vitamine v mleku. Do sedaj so ugotovili, da vsebuje mleko tem več vitaminov, čim več dobi žival sveže krme. Po krmljenju suhe krme pade odstotek vitaminov v mleku na eno tretjino. Zato pa svetujejo strokovnjaki živinorejcem, naj krmijo v zimskem času več krmil, ki vsebujejo »karoten«, to je korenja. Žal je ta nasvet precej brez podlage, ker naši živinorejci sadijo mnogo premalo krmskega korenja.

SI ŽE PRETOČIL VINO?

Mnogo smo o tem pisali in dali podrobna pojasnila.

Kdor ima še sladko vino, naj ga čimprej proda, da mu ne postane vlačljivo in ne bo imel z njim sitnosti.

Komur vino porjavi (spremeni barvo v kozarcu), ta naj doda na hl po eno do 2 kocki »enososine«. Po enem tednu naj pretoči. Če pa je vino že pretočeno, naj kar doda »enososine« brez naslednjega pretakanja.

Če črno vino nima dovolj barve, mu je dodamo v obliki tekočega »enocianina«, katerega primešamo na hl po pol do 1 in pol kg. Strošek ni občuten, saj dodatek »enocianina« poveča prostornino vina. Najlaže ga primešamo med pretakanjem.

Sedaj je že skrajni čas za pretakanje: saj so znani primeri, da je začelo drožje gniti in se je začela razvijati zavrelca, ki vino popolnoma uniči.

GRAH SADIMO

tudi v tem mesecu. Priporočljive sorte so: Ekspres navadni ali Alaska, Saksa, predvsem pa »Ekspres z dolgimi stroki« (Bountifoul ali generoso).

Sort z zgrbančenim semenom (senator, telefon, duc d'Albani, Alderman in podobne) ne sadimo še, temveč odložimo saditev na drugo polovico februarja meseca.

KMETIJSKI DOHODEK

je bil letos v splošnem za 6 do 7 odstotkov nižji od lanskega leta, tako pravijo strokovnjaki. Je pa velika razlika med posameznimi pokrajinami in v nekaterih je celo višji. Glavni vpliv na znižanje kmetijskega dohodka moramo iskati v letošnji znatno nižji letini pšenice in koruze ter padcu cene koruzi.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 57. Imam parcelo v mokri legi, kjer mislim zasaditi topole, ker hitro rastejo in se tudi les dobro proda. V kolikih letih zraste topol, da se ga izplača posekati? V kateri razdalji od mejnika smem zasaditi drevo?

Odgovor. Tvornice celuloze oziroma umetnih vlaken zelo priporočajo sajenje topolov. Tudi same urejajo in vzdržujejo velike nasade. Vsadijo navadno dvoletno mladiko in jo pustijo rasti 14 do 16 let. Tedaj drevesa posečejo in uredijo nov nasad. Izkušnja pravi, da dosežemo tako najvišji dohodek od topolov. Topol je visokodebelno drevo in zato se ne sme saditi bliže od 3 m od mejnika.

Vprašanje št. 58. Ker ob setvi nisem pšenici pognojil z zadostno količino superfosfata, prosim za nasvet: ali lahko raztrosim superfosfat sedaj kar vrh rastoče pšenice?

Odgovor. V zadnjem času strokovnjaki odsvetujejo navrhno gnojenje s superfosfatom, ker se težko raztopi in teže pronikne do korenin. Nevarnost je, da ga dež izpere, tako da je strošek zavržen. Sedaj pognojite pšenici s solitrom (apnenim ali čilskim — nitrato di calcio, nitrato di soda), in sicer raztrosite na vsak ar (100 kv. m) po pol kg solitra. Tega bo dež raztopil in gotovo spravil do korenin, ker soliter hitro pronica v zemljo, fosforna kislina pa ne.

Vprašanje št. 59. Kaj je v ameriškem mleku (prahu), da postane trdo kot kamen, če je v odprti posodi?

Odgovor. Ameriški kakor vsak drugi mlečni prah dobimo, če mleko sušimo pri 120 stop. C. Pri sušenju se ne izgubi samo voda, temveč se bistveno spremeni tudi ostala sestavina mleka: izginejo skoraj vsi vitamini, precejšen del tolsih in mlečnih soli. Zaradi visoke toplote se bistveno spremenijo tudi beljakovine in mlečni sladkor. Vi veste, da se sir zelo strdi, če ga dolgo časa pustite na prostem. To se zgodi zavoljo izgube vlage, še bolj pa zaradi spremembe beljakovine — sirnine; to povzroča zrak in svetloba. Isto se zgodi z melkom v prahu, če je več časa izpostavljen prostemu zraku in svetlobi. Zato je potrebno hraniti mlečni prah v zaprti posodi in v temi. Mimogrede pripomnimo, da mlečni prah ne more nikdar nadomestiti pravega mleka in je prav slab nadomestek. Če ni mleka, je tudi mlečni prah dober, predvsem kot pridelek testu za mlečni kruh.

Vprašanje št. 60. Je li znano, kdo je zanesel na Kras trto refošk, ki rodi slavni teran? Kako visok je celotni pridelek terana? Kje se dobi najboljši teran?

Odgovor. Do sedaj še ne vemo, od kdaj raste na Krasu refošk in od kdaj je teran znan. Mogoče je, da na Krasu uspeva že iz prastarih časov, preden je bil Kras naseljen. Mogoče pa je tudi da so ga začeli gojiti grški kolonisti, ki so prijadrali iz daljne Grčije ob vzhodni jadranski obali in se tu naselili. Mogoči so razni odgovori na vaše vprašanje. Najbrž je bil na Krasu poznan že za Kristusovega rojstva. Iz stare zgodovine vemo, da je rimska cesarica Livija posebno ljubila »vinum pucinum«, katerega je dobivala iz okolice Devina. Danes ne vemo, od kod in kakšno je bilo to »vinum pucinum«. Je li bilo črno ali belo? Vinski strokovnjaki in zgodovinarji so prepričani, da je to bil kraški teran ali beli prosečan. Obe sorti imata svoje zagovornike, vendar se mnenje bolj nagiba k prosečanu. Na vsak način je teran že davno znano vino. Letni pridelek terana zavisi pač od boljše ali slabše letine. Pokojni Virgilij Šček, ki se je zanimal za vse posebnosti Krasa, je napravil podrobno statistiko — od hiše do hiše — in ugotovil, da znaša letni pridelek v slabših letinah okoli 5000 hl, v dobrih letinah pa okoli 7000 hl. Torej precej manj, kot so ga stočile tržaške gostilne pod imenom »kraški teran«. Kje je najboljši teran? Razlikujemo mehkejšega iz Komenščine in bolj raskavega iz gornjega Krasa okoli Tomaja. Pod kraškim teranom razumemo predvsem onega iz gornjega Krasa. Na splošno pravijo, da je najboljši teran v Dobravljah za Tomajem, drugi poznalci pa menijo, da najboljšega dobiš v Avberju, in sicer v vasi Gradnje, tu pa pri Turkovih.

Trgovina jestvin

GRUDEN JOSIP

DEVIN št. 50

Vošči vsem cenjenim odjemalcem vesele
praznike in srečno novo leto

ZA NAŠE NAJMLAJŠE

Tarzan, sin džungle

št. 31

Vrv je zažvižgala črncem nad glavami in se ovila okrog velikanskega zamorca. Ta se je zdržnil, zacepetal in njegovo telo je trzaje splavalo v višavo. Črnci so se preplašeni razbežali. D'Arnot je ostal sam!

Tedaj je v vejevju spet zašumelo. Črnci je padel iz višine in neigibno obležal. Za njim se je prikazala belopolta postava. D'Arnot je zagledal velikana in mislil, da mu prinaša nove bolečine.

Tarzan pa je brez besede prerezal vrvi okrog Francoza, ki bi se zgrudil, oslabljen od bolečin, da ga ni prestregla neznančeva roka. Cutil je še, kako ga je vzdignila v zrak. Nato je izgubil zavest.

Ko se je D'Arnot osvestil, je ležal v majhnem šotoru iz vej. Spomnil se je strašnega prizora ob kolu in čudne postave, ki ga je odnesla. Tedaj je zagledal pred šotorom čepečega moža.

Poklical ga je. Mož je zlezel v šotor. D'Arnot ga je ogovoril. Neznavec si je ogledal rane in izginil. Kmalu se je vrnil, prinesel jedila, svinčnik in skorjo, na katero je nekaj napisal ter jo podal Francozu.

D'Arnot je čital: »Jaz sem Tarzan, kralj opic. Kdo si ti?« D'Arnot mu je odpisal. Z dopisovanjem je zvedel o boju in Janini rešitvi. Nato je omedlel in ležal tri dni v omedlevici. Tarzan ga je čuval.

Francozu se je vračalo zdravje. Nekega dne je zapisal na skorjo: »Kako naj ti poplačam?« Tarzan je odpisal: »Nauči me govoriti.« Res ga je D'Arnot začel učiti francoščine. Tarzan je bil odličen učenec.

Ko je D'Arnot nekoliko okrevljal, ga je Tarzan nesel k koči. Oba sta že hrepnela, da bi videla Jano. Opol dne sta prišla do zaliva. Koča je bila zapuščena. Nikjer ni bilo videti žive duše.

Skrivnost

D^RJA FU-MANČUJA

ROMAN - Spisal: Sax Rohner - Prevedel: A. P.

»Smith,« sem zastokal in stresel negibno postavo. »Smith, stari drug — govori! Smith!«

Ali je bil mrtev? Ali je bil to konec njegove hrabre borbe s Fu-Mančujem in njegovo morilsko družbo? Če je bilo tako, kaj je bodočnost prihranila meni — kaj sem imel pričakovati?

Zganil se je pod mojimi drhtečimi rokami.

»Hvala Bogu!« sem zamrmral, ne morem pa zanikati, da je moja radost kalila sebičnost. Zakaj bedec v tisti neprodinri temi in še prevzet od presanjanih sanj sem se zavedel, kaj se pravi biti sam vkljenjen v verige, in zreti v obličje resničnega strašnega kitajskega doktorja.

Smith je začel nekaj nerazumljivo mrmrati. »Z vrečico peska! Pazi, Petrie! ... Končno nas je dobil! ... Oh, nebesa! ...« Z velikim trdom je pokleknil, držeč se za svojo roko.

»Vse je dobro, stari dečko,« sem mu rekel. »Oba sva živa, pa hvaliva Boga!« Trenutek je bilo vse tiho, potem pa je zastokal:

»Petrie, jaz sem te spravil v to. Bog mi odpusti!«

»Pusti to, Smith,« sem dejal počasi. »Saj nisem dete. Tu ni govora o tem, da bi me bil spravil v to stvar. Jaz sem tu in če morem kako koristiti, me veseli, da sem tu!«

Prijel me je za roko. »V vratih tistega poslopja sta bila dva po evropsko oblečena Kitajca — uf, kako mi bije v glavi! — Potem so naju z vrečicami peska potolkli, pomisli, Petrie, pri belem dnevu, v doklicni bližini Stranda! Vrgli so naju v avto — in vse je bilo končano, preden ...« Glas mu je oslabil. »Bog! Strašno so me udarili!«

»Toda zakaj naju niso ubili, Smith? Ali misliš, da naju je pustil živa zato, da ...«

»Ne govori, Petrie! Če bi ti bil na Kitajskem, če bi ti videl, kar sem videl jaz ...«

Stopinje so se oglašale na tlakovanem hodniku. Trak svetlobe se je prikradel proti nama. Um se mi je razbistril. Obdajal naju je zatohel duh po zemlji. Bila sva v blatni, nezdravi kleti. Vrata so se odprla in vstopil je mož, ki je nosil svetilko. Svetloba mi je pokazala, da je moja domneva točna. Stene ječe so bile ometane z blatom, dolge in široke kakih petnajst čevljev. Luč je padala na žolto haljo moža, ki je stal pred nama in naju z zlobnim obrazom motril.

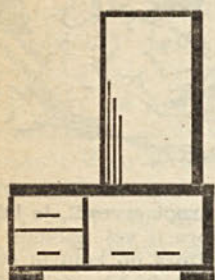
Bil je dr. Fu-Manču.

Slednjič sta si zrla iz obličja v obličje — glava velikega rume-nega pokreta in mož, ki se je boril proti njemu. Kako bi naslikal bitje, ki sem ga zdaj lahko po mili volji opazoval — mogoče največjega genija sedanje dobe?

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 21. decembra si dal oz. dobi za:

ameriški dolar	629—631	lir
avstrijski šiling	23,25—24	lir
100 dinarjev	90—93	lir
100 francoskih frankov	164—167	lir
funt šterling	1660—1680	lir
pesos	20—23	lir
nemško marko	146—148	lir
švicarski frank	147,50—148,50	lir
zlato	721—724	lir
napoleon	4300—4400	lir

TOVARNA

Prinčič

KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t. d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

TEDENSKI KOLEDARČEK

24. decembra, petek: Adam in Eva — Dunja
25. decembra, sobota: Božič — Žitigoy
26. decembra, nedelja: Štefan — Zlatka
27. decembra, ponedeljek: Janez — Pelislav
28. decembra, torek: Ned. otročiči — Zorica
29. decembra, sredo: Tomaž — Vrhoslav
30. decembra, četrtek: David — Hranimir

RADIO TRST II

Poročila v nedeljo in na praznik: 8.20, 12.45, 19.45 in 23.15. Poročila ob delavnikih: 7.10, 8.20, 12.45, 18.30, 19.45 in 23.15.

Nedelja, 26. decembra ob 8.45: Kmetijska oddaja. 9.30: Vera in naš čas, 10.00: Prenos maše iz cerkve sv. Justa. 13.00: Glasba po željah. 16.00: Lehar: Vesela vdova, opereta v 3 dej. 17.00: Poje zbor z Opčin. 18.00: Klavirski koncert Mirce Sancinove. 21.00: »Don Pasquale« — Donizetti — opera v 3 dej.

Ponedeljek, 27. decembra ob 14.00: Lahke melodije igra Franco Russo. 18.00: Lopatnikov: Koncert za violino in orkester. 19.00: Mamica pripoveduje. 21.00: Okno v svet. 21.15: Mahler: Tri pesmi. 22.00: Književnost in umetnost.

Torek, 28. decembra ob 13.00: Glasba po željah. 18.00: Vaughan Williams: Koncert za dva klavirja. 18.40: Debussy v izvedbi Marija Sancina. 19.00: Sola in vzgoja. 21.00: Radijski oder: Filip Barry: Car mladosti, 3. dej. 22.30: Dva simfonična portreta (Smetana-Gotovac).

Sreda, 29. decembra ob 19.00: Zdravniški vedež. 20.05: Matetic-Ronjgov: Roženice. 21.15: Koncert

violinista Karla Sancina. 22.00: Književnost in umetnost.

Četrtek, 30. decembra ob 13.30: Fantazije na slovenske narodne pesmi. 18.40: Operne duete pojeta Kodermac in Kos. 19.00: Mamičina povestica. 21.00: Dramatizirana zgodba: Roberto Cortese: Začasna prostost.

Petek, 31. decembra ob 13.00: Glasba po željah. 18.00: Ireland: Koncert za dva klavirja. 20.05: Zbor Slovenske filharmonije. 21.00: Silvestrovanje — zabava in ples.

Sobota, 1. jan. 1955 ob 9.00: Slovenski motivi. 12.00: Operna glasba. 13.00: Glasba po željah in voščila. 16.00: Oddaja za naše najmlajše. 18.00: Rahmaninov: Koncert za klavir in orkester. 21.00: Zbor Slovenske filharmonije. 21.30: Čajkovski: Hrestač — suita št. 1. 21.15: Leoncavallo: Glumači, opera v 2 dej.

Drobne vesti

Iz Trsta

V sredo je izšla druga številka mladinskega lista »Galeb«. Morala bi iziti že pred mesecem; a kot smo zvedeli, se je list boril z začetniškimi težavami upravnega značaja. O vsebini bomo prihodnjič poročali.

Iz Gorice

DARILNI ZAVOJI ZA JUGOSLAVIJO

Opozarjamo odposiljatelje darilnih zavojev, da morajo poleg pisma, v katerem sporočajo sorodnikom v Jugoslaviji, da jim predmete, navedene v pismu, darujejo, priložiti še posebno izjavo, ki jo mora overoviti jugoslovanski konzul v Milanu, Rimu ali v Trstu. V Gorico prihaja jugoslovanski konzul 25. dan vsakega meseca in sprejema stranke pri Zlatem jelenju.

URNIK BRIVNIC ZA PRAZNIKE

Za božič in na dan sv. Štefana bodo brivnice zaprte. Pač pa bodo brivci delali v ponedeljek od 8. do 12.30 in popoldne od 14.30 do 19. ure. Prav tako so brivnice odprte v nedeljo po novem letu. Na novo leto samo so zaprte.

OBNOVA OBRATNIC IN DOVOLJENJ

Dne 30. decembra zapadejo obrtnice za gostilne, hotele, menze in podobne javne lokale in jih je treba čimprej obnoviti. Državno takso plačat s poštnim čekom na registrski urad. Trgovci in gostilničarji v Gorici in Trzinu naj se zglasijo pri Zvezi trgovcev; prinesejo naj s seboj obrtnico, ki jo je treba prav tako obnoviti. Po drugih občinah se isto opravi na domačem občinskem uradu.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

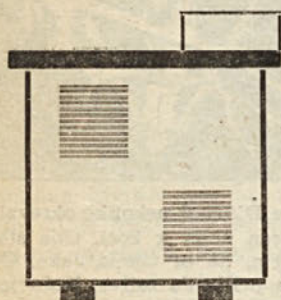
TVRDKA

KERZE

PIAZZA S. GIOVANNI I

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO

Emajlirani štedilniki in peči najmodernejših oblik na vsa goriva. Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije, iz emajla nerjavečega (Ginox) jekla itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki. Dekorativni predmeti umetne obrti, od keramike do brušenega kristala. Lestenci ter vseh vrst električnih luči, klasične in moderne oblike. Prodaja tudi na obroke.

Lahko bi dejal, da je imel čelo Shakespeara in obličje satana. Nekaj kajčega in hipnotskega je bilo v njem. Smith je sunkoma vzdihnil in molčal. Skupno sva bila priklenjena na zid ko dva srednjeveška jetnika; živ zasmeh naše tako hvaljene varnosti sva čepele pred doktorjem Fu-Mančujem.

Z nepopisno, mačjo, a vendar okorno hojo in z visokimi, skoraj ukrivljenimi rameni je stopil proti nama. Postavil je svetilko v neko vdolbino zidu, ne da bi za hipec odvrnil od naju svoj srep pogled zelenih oči, ki me bodo v sanjah večno zasledovale. Iz njih je sijala neka zelenkastost, ki sem jo dotlej imel za mogočo le v očeh mačke — nekaka koprena pa je presledkoma zameglevala njih žar — toda ne morem več o njih govoriti.

Pred svojim srečanjem s Fu-Mančujem si nisem nikdar mogel zamisliti, da lahko katero koli človeško bitje izžareva toliko zlobe. Govoril je. Njegova angleščina je bila neoporečna, dasi je včasih nekam tuje izbral besede; njegov govor je bil sikajoč in je prihajal iz goltnika. »Mr. Smith in dr. Petrie, vajino vmešavanje v moje načrte je šlo predaleč. Prav resno sem vama posvetil svojo pozornost.«

Pokazal je majhne, ravne, redke zobe, ki so bili čudne barve. Opazoval sem njegove oči z novim, poklicnim zanimanjem, ki ga niti skrajna nevarnost najinega položaja ni mogla docela pregnati. Šarenica je bila zelenkasta, zenica pa je bila čudno zmanjšana, da je bila videti ko glava bučike.

Smith se je naslonil na zid z narejenim ravnodušjem.

»Predržnita sta se,« je nadaljeval Fu-Manču, »vtikati se v svetov-

ni pokret. Uboga pajka — ki sta se ujela med kolesje neizogibnega! Zvezala sta moje ime z jalovostjo malokitajskega gibanja — ime Fu-Mančuja! Mr. Smith, vi ste nepozvan vtikač — zaničujem vas! Dr. Petrie, vi ste bedak — obžalujem vas!« Uprl je eno koščeno roko ob bok in zožil dolge oči, ko je gledal dol na naju. Vsa namerna okrutnost tega moža mu je bila prirojena; prav nič narejena ni bilo v njem. Toda Smith je še vedno molčal.

»Tako sem se torej odločil, da vaju odstranim s prizorišča vaji njih kozlarij!« je dodal Fu-Manču.

»Oprij bo kaj kmalu storil isto z vami!« sem mu besno odvrnil.

Brezčutno je obrnil svoje zožene oči name. »To je stvar misljenja, doktor,« je rekel. »Vi najbrž niste imeli prilik, kakor sem jih imel jaz za študij te stvari — v vsakem primeru, v bodoče ne bom imel pravice, veseliti se vašega nasveta.«

»Ne hoste me za dolgo preživeli,« sem odgovoril. »In najina smrt vam ne bo koristila, kajti...« Smithova noga se je dotaknila moje.

»Kajti?« je vprašal Fu-Manču rahlo. »Ah, Mr. Smith je tako pameten! On meni, da imam pile!« To besedo je izgovoril tako, da me je ohlila zona. »Mr. Smith je že videl žični jopič! Ali ste vi že videli žični jopič? Kot ranocelnika vas bo njegova učinkovitost gotovo zanimala!«

Zadušil sem krik, ki se mi je hotel izviti, kajti z vreščecim, vrisajočim glasom je ta hip priskakljala v motno razsvetljeno klet no, ka mala stvarca in potem švignila kvisku.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)